

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יצחק״א אפרים שמעון סינאוויץ

קט א מ"י פ"ג מ"ל
שגגות הלכה י:
ק ב מ"י פ"ח מהלכות
לולב הלכה י סמך עשין
מד טו"ע ח"ח ס"ר חמנה
סעף א:
קא ג ד מ"י שס טו"ע
שס סעף ד:
קב ה מ"י פ"ה מ"ה
חפלה הלכה ה סמך
עשין יט טו"ע ח"ח ס"ר י
סעף ב:
קג ו מ"י פ"ד מ"ה
חפלה הלכה ו סמך
עשין כב טו"ע ח"ח ס"ר י
מג סעף א:
קד ז מ"י שס ה טו סמך
שס טו"ע ח"ח ס"ר י
מד:
קפו ח מ"י פ"ה מ"ה
חפלה הלכה ח סמך
שס טו"ע ח"ח ס"ר י
סעף ב:
קפז ט מ"י שס ו פ"ו מ"ה
לולב ה' כד סמך שס
ועשין מד טו"ע שס וס"י
מרגע סעף א חגג"ה:

רבינו חננאל

מתני' ב"י הראשון
כ"ו זו ששינו שאין אדם
יוצא ב"י הראשון
בלולב של חבירו אמרי'
מגיל דת"י ולקחתם לכם
משלכם להוציא את הגזול
והשואל א"כ נתנו לו
במתנה כחשור נתן ר"ל לר'
יהושע כח אסוקי כי הא
דאמר רבא הילך אחריו
זה במתנה על מנת
שתחזירוהו לי החזירו יצא
לא החזירו לא יצא:
ירושלמי רב יעקב בר
נחמן הוה הדיב אחרונא
לבריה הוה אמר ליה
לכשתוכיח בו ובבצורתו
תחזירוהו לי וכן הלכה.
אמר מר בר אבמינן
אבא הוה מצלי ולולב
בדיו ומחזיקין עלה מהא
לא יאחוז אדם תפילין בידו
וס"ת בדורו ותפילין כו'
ואמר שמואל סבין וקערה
כבר וחינוק כיוצא בהן
כלומר אסור לו להחפיל
ואלו בידו ושנין הללו
לאו מצוה אבל לולב כיון
דכפורה הוה לא טריד ביה
ושרי. תניא א"ר אלעזר
בר' צדוק כן היה מנהג
בני ירושלים נכנס לבית
הכנסת ולולב בידו קורא
שמע ומתפלל ולולב
בידו קורא בתורה על
נושא את כפיו מניחו ור'
הקרקע: פישקא ר' יוסי
אומר ר"ט הראשון של
חג שחל להיות בשבת
שבת והוציא הלולב
בר"ה פטור מפני

תורה אור השלם
א' וְלָחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל
לא תאכלו עד עצם
היום הזה עד הביאכם
את קרבן אֱלֹהֵיכֶם
חַקֵּת עֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם
כָּבֵד משבת: תיקנים:
[ויקרא כג, יד]
ב' וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָעֵד
כַּפַּת חֲמִירִים וְעֹנֶף עֵץ
עֲבֹת וְעֶרְבֵי נָחַל
וַיִּשְׁתַּחֲוֶתֶם לִפְנֵי יְיָ
אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:
[ויקרא כג, כז]

ולקחתם שתהא לקיחה כב' א' וא' מדלל כמיז ולקחת
לשון יחיד⁽²⁾ וגבי סוכה לא לריך קרא דהא כתיב
כל האזרת: **אלא** א"כ נתן לו במתנה. וצאתהו השותפין נמי לא
נפיק כדמוכח בשילהי יש נוחלין (ב"ב דף קלז וסא) גבי אחין שקנו
אתרוג בחפיסת הבית ולא חשיב
שלו כיון דאין מיוחד שלו אלא כשאלו
היו ואינו יוצא בו ומנה שנהגו הקהל
לקנות אתרוג בשותפות מלמדן אותן
שיהו כולם נותן כל אחד ואחד חלקו
לחבירו על מנת להחזיר יש לסמוך
דכיון דקנאוהו על מנת ללכת בו
ואע"ג שלא פירשו סתמא דמלתא
כאלו פרשו דמי כיון דבעינן אחר
אין יכולין ללכת בו:

הילך אתרוג זה במתנה על מנת
שתחזירוהו ל' בשום מקום
אין מדקדק הש"ס בלשון להקדים
תנאי למעשה ותנאי כפול וכן קודם
ללוא אע"ג דכתיב מיירי אלא שמקצר
לשון לפי שלא על חידוש זה צא
להשמיענו ולא דמי לתנאי ומעשה
דצבר אחד דהיינו כששניהם סותרים
זה את זה כי ההיא דעל מנת שתחזירי
לי את הנזיר צפרק מי שחזו (גיטין
דף עה. וסא) וא"כ כיון דאמר ע"מ
שתחזירוהו לי א"כ אם הקדישו אינו
מוקדש כדמוכח בסוף יש נוחלין (ב"ב
דף קלז:) גבי שור זה נתון לך במתנה
ע"מ שתחזירוהו לי דכיון דקאמר לי
מידי דחוי לי קאמר וא"כ היאך יצא
והא אין חנן צנדרים פרק השותפין
(דף מה.) גבי מתנה דבית חורון
דכל מתנה שאינה שאם הקדישה לא
תהא מוקדשת⁽³⁾ לא שמייה מתנה וי"ל
דה"נ הוה צדו להקדיש להיות קדוש
כל זמן שהוא צדו עד שיחזיר ועוד
דהתם נמי לא צהקדש תלוי טעם
המתנה כדמוכח צנדרים ירושלמי⁽⁴⁾
דאמר עלה רבי ירמיה⁽⁵⁾ רבי יהודה
צעי מעתה מתנה אין אדם נותן
מתנה לחבירו ע"מ שלא יקדשה
לשמים ומשני מתני' כל מתנה שהיא
כמתנת צית חורון שהיתה צערמה
שאל הקדישה אינה מוקדשת אינה
מתנה כלומר שלא נתנה לו שהיתה
המקצול שום הנאה שצטולס אלא
שהיא מותר לאציו של נותן זה ודאי
הערמה צעלמא ולא שמייה מתנה
שהרי לא וזה צה לעיין עצמו לשם
דבר וא"כ מה הקנה לו אצל הכה
דמוכה ליה שהיתה צו שמייה מתנה
ולא הזכיר שם הקדש אלא משום שעל
הקדש היה מעשה ולשון כל מתנה
שאינה וכו' מוכיח כן דמשמע שאינה
מתנה לשום דבר גם סעודה היתה
מוכחת עליו שלא היה דעתו ליתן
כלל לענין שום דבר רק שיצא אציו
ויאכל כמו שמפרש שם צגמרא או
משום דזיתור אסור צמודר הנאה
אצל צעלמא מתנה היא אע"פ שאין
יכול להקדישה כדמתן פרק צמרה
דנדרים (דף פח.) שנותן לצמו מה
שטשטא ונותנת לפיה וצפ"ק דקדושין
(דף כג. וסא) שנותן לעצד ע"מ שיצא
צו לחירות⁽⁶⁾ **ואם** לא יצא.

ומה שלא החזירו רבי יהושע לרבן
היה שיצאו כולם ואח"כ יחזירוהו:
לדל תימא דיוקא תפילין וס"ת דליכא ציון כתיב הקודש צנפילתו טריד צה טפי ואין דעתו מתיישבת צתפלתו:

עד עצם עד (6) עצמו של יום. כל היום קרוי ע"ס היום: וקסבר
עד ועד בבב"ב. ולא דריש עד ולא עד בכלל להחזירו צהאיר מורח
כי ליכא עומר והכי מתוקמא קראי אין עומר עד ע"ס ועד בכלל
יש עומר עד הצלמס: והא מ"פ"ג פ"ג. רבי יהודה עליה שמיני
שמתה רבי יהודה צדורו על תקנת
רבי' למה תלה הדבר צעצמו דמשמע
לעשות סייג צא והלא מן התורה הוא
אסור: דרש. המקרא עד ועד
בכלל: והתקין. לפי שהיו רגילים
לאכול חדש מחלות ולחלל כשהיה הבית
קיים עד עכשיו הוצרך לתקן:
מתני' י"ט הראשון ב'י. דלמרינן
לקמן (דף מג.) דדוחה מלות לולב
צבת צ"ט הראשון לצדו: מו"יבין
את צ"ב"ב"ד. מערב צבת: שהוציאו
ברשות. צרשות מלוה שהיה טרוד
צמלוה ומחשצ ועסוק וממחר לעשותה
ומתוך כך טעה ושכח שהוא צבת
וקסבר רבי יוסי טעה דצבר מלוה
ושגג צצבר כרת פטור מקרן:
גמ' מנא הני מו"י. דאין אדם
יוצא בלולב של חבירו: **לכך** מש"כ.
משמע: צמה ל' צמימר החזירו.
מה אנו למדין ממורה זו דלצטרך
תנא למתנייה צמתני': הא קמ"ל.
דר"ג ע"מ שיחזירוהו לו נתנו להם
ואפ"ה הו"ל מתנה עד שיצאו צו:
החזירו ל' יצא. דמתנה על מנת
להחזיר מתנה היא והרי החזירו לו
אצל אם לא החזירו אגלאי מלתא
דמשקרא גזול הוא צדו: ד"ג למה
ליה למימר שלקחו צאלף וזו להודיעך
כמה מלות צצצות עליהם: הוה
צצצי ביה. כשהיה מתפלל היה לולב
צדו מרוד ציצצו עליו היה מתפלל
צו: **לא יאחז אדם בו ויתפ"פ.**
מפני שטרוד הוא צמתצתו שלא יפלו
מיזו ויתצו ואין דעתו מיושבת עליו
צתפלתו: **לא יישן בהם לא שינת**
קבע ולא שינת עראי. שמה יפלו
מיזו והכי אוקימנא ליה צהשין (לעיל
דף כו.) דהא דקמני לא קבע ולא
עראי צדנקיט ליה צדיה: סבין.
מתיירא שמה יפול ויתקע לו צרגלו:
וקערה. מליאה: ומעות. שלא
יחפור: וכבר. שאל יפול היא
נמאס: **לאו מצוה נינהו.** לאוחזן
והו"ן עליו למשא לפיכך טרוד צמשאס
וכצד עליו משאס וצמירחס: **הבא.**
נעילתה ולקחתם מלוה היא ומתוך
שמציצה מלוה עליו אין משאס
ושמירה כצד עליו ולא טריד קורא
בתורה. לריך להניח הלולב לפי
שגולל ס"ת ופומחו: נכנס לבית
המדרש. טריד צשמעתא ויפול מיזיו:
לא

עד עצם עד (6) עצמו של יום. כל היום קרוי ע"ס היום: וקסבר
עד ועד בבב"ב. ולא דריש עד ולא עד בכלל להחזירו צהאיר מורח
כי ליכא עומר והכי מתוקמא קראי אין עומר עד ע"ס ועד בכלל
יש עומר עד הצלמס: והא מ"פ"ג פ"ג. רבי יהודה עליה שמיני
שמתה רבי יהודה צדורו על תקנת
רבי' למה תלה הדבר צעצמו דמשמע
לעשות סייג צא והלא מן התורה הוא
אסור: דרש. המקרא עד ועד
בכלל: והתקין. לפי שהיו רגילים
לאכול חדש מחלות ולחלל כשהיה הבית
קיים עד עכשיו הוצרך לתקן:
מתני' י"ט הראשון ב'י. דלמרינן
לקמן (דף מג.) דדוחה מלות לולב
צבת צ"ט הראשון לצדו: מו"יבין
את צ"ב"ב"ד. מערב צבת: שהוציאו
ברשות. צרשות מלוה שהיה טרוד
צמלוה ומחשצ ועסוק וממחר לעשותה
ומתוך כך טעה ושכח שהוא צבת
וקסבר רבי יוסי טעה דצבר מלוה
ושגג צצבר כרת פטור מקרן:
גמ' מנא הני מו"י. דאין אדם
יוצא בלולב של חבירו: **לכך** מש"כ.
משמע: צמה ל' צמימר החזירו.
מה אנו למדין ממורה זו דלצטרך
תנא למתנייה צמתני': הא קמ"ל.
דר"ג ע"מ שיחזירוהו לו נתנו להם
ואפ"ה הו"ל מתנה עד שיצאו צו:
החזירו ל' יצא. דמתנה על מנת
להחזיר מתנה היא והרי החזירו לו
אצל אם לא החזירו אגלאי מלתא
דמשקרא גזול הוא צדו: ד"ג למה
ליה למימר שלקחו צאלף וזו להודיעך
כמה מלות צצצות עליהם: הוה
צצצי ביה. כשהיה מתפלל היה לולב
צדו מרוד ציצצו עליו היה מתפלל
צו: **לא יאחז אדם בו ויתפ"פ.**
מפני שטרוד הוא צמתצתו שלא יפלו
מיזו ויתצו ואין דעתו מיושבת עליו
צתפלתו: **לא יישן בהם לא שינת**
קבע ולא שינת עראי. שמה יפלו
מיזו והכי אוקימנא ליה צהשין (לעיל
דף כו.) דהא דקמני לא קבע ולא
עראי צדנקיט ליה צדיה: סבין.
מתיירא שמה יפול ויתקע לו צרגלו:
וקערה. מליאה: ומעות. שלא
יחפור: וכבר. שאל יפול היא
נמאס: **לאו מצוה נינהו.** לאוחזן
והו"ן עליו למשא לפיכך טרוד צמשאס
וכצד עליו משאס וצמירחס: **הבא.**
נעילתה ולקחתם מלוה היא ומתוך
שמציצה מלוה עליו אין משאס
ושמירה כצד עליו ולא טריד קורא
בתורה. לריך להניח הלולב לפי
שגולל ס"ת ופומחו: נכנס לבית
המדרש. טריד צשמעתא ויפול מיזיו:
לא

עד עצם עד (6) עצמו של יום. כל היום קרוי ע"ס היום: וקסבר
עד ועד בבב"ב. ולא דריש עד ולא עד בכלל להחזירו צהאיר מורח
כי ליכא עומר והכי מתוקמא קראי אין עומר עד ע"ס ועד בכלל
יש עומר עד הצלמס: והא מ"פ"ג פ"ג. רבי יהודה עליה שמיני
שמתה רבי יהודה צדורו על תקנת
רבי' למה תלה הדבר צעצמו דמשמע
לעשות סייג צא והלא מן התורה הוא
אסור: דרש. המקרא עד ועד
בכלל: והתקין. לפי שהיו רגילים
לאכול חדש מחלות ולחלל כשהיה הבית
קיים עד עכשיו הוצרך לתקן:
מתני' י"ט הראשון ב'י. דלמרינן
לקמן (דף מג.) דדוחה מלות לולב
צבת צ"ט הראשון לצדו: מו"יבין
את צ"ב"ב"ד. מערב צבת: שהוציאו
ברשות. צרשות מלוה שהיה טרוד
צמלוה ומחשצ ועסוק וממחר לעשותה
ומתוך כך טעה ושכח שהוא צבת
וקסבר רבי יוסי טעה דצבר מלוה
ושגג צצבר כרת פטור מקרן:
גמ' מנא הני מו"י. דאין אדם
יוצא בלולב של חבירו: **לכך** מש"כ.
משמע: צמה ל' צמימר החזירו.
מה אנו למדין ממורה זו דלצטרך
תנא למתנייה צמתני': הא קמ"ל.
דר"ג ע"מ שיחזירוהו לו נתנו להם
ואפ"ה הו"ל מתנה עד שיצאו צו:
החזירו ל' יצא. דמתנה על מנת
להחזיר מתנה היא והרי החזירו לו
אצל אם לא החזירו אגלאי מלתא
דמשקרא גזול הוא צדו: ד"ג למה
ליה למימר שלקחו צאלף וזו להודיעך
כמה מלות צצצות עליהם: הוה
צצצי ביה. כשהיה מתפלל היה לולב
צדו מרוד ציצצו עליו היה מתפלל
צו: **לא יאחז אדם בו ויתפ"פ.**
מפני שטרוד הוא צמתצתו שלא יפלו
מיזו ויתצו ואין דעתו מיושבת עליו
צתפלתו: **לא יישן בהם לא שינת**
קבע ולא שינת עראי. שמה יפלו
מיזו והכי אוקימנא ליה צהשין (לעיל
דף כו.) דהא דקמני לא קבע ולא
עראי צדנקיט ליה צדיה: סבין.
מתיירא שמה יפול ויתקע לו צרגלו:
וקערה. מליאה: ומעות. שלא
יחפור: וכבר. שאל יפול היא
נמאס: **לאו מצוה נינהו.** לאוחזן
והו"ן עליו למשא לפיכך טרוד צמשאס
וכצד עליו משאס וצמירחס: **הבא.**
נעילתה ולקחתם מלוה היא ומתוך
שמציצה מלוה עליו אין משאס
ושמירה כצד עליו ולא טריד קורא
בתורה. לריך להניח הלולב לפי
שגולל ס"ת ופומחו: נכנס לבית
המדרש. טריד צשמעתא ויפול מיזיו:
לא

למה

אמר

(6) [צרכות דף כו: וס"ג].
(7) ר"ה ל. מנחות סח.
(8) [לקמן מג. מד.].
(9) פסחים דף עב.
(10) [לקמן מג. ו]. [לעיל
כו: וס"ג]. (11) [מוספי'
פ"ג]. (12) [ב"ב קלז:
קדושין ו.]. (13) מ"ט
כג. (14) [סא: לעיל כו.].
(15) [מוספי' פרק ב.].
(16) עיין חוסי' לעיל לט.
סוד"ה עובר, (17) עיין
מנחות סה. (18) סוד פ"ה.
(19) [וע"ע חוסי' קדושין ו:
ד"ה לא ודף מט: ד"ה
דברים וחוס' צ"ב קלז:
ד"ה לא וחוס' גיטין עה.
ד"ה לאפוקי וד"ה אלא
אמר וחוס' שם עה: ד"ה
למנא].

הגהות הב"ח
(18) רש"י ד"ה עד ע"ס
עד עיצומו של יום:

גליון הש"ס

גמ' כמה מצות
הביבות. עיין צ"ח דף
ט ע"כ חוס' ד"ה אלימא:

ליקוטי רש"י

אמר רבי יהודה.
גרסינן ולא גרסינן אמר לו
ר' יהודה שהרי לא ראהו
למנא דמתני' ויני רבן
יוסן הקטן [מנחות שם].
והלא מן התורה
אסור. שאלמא עד ע"ס
וצומן שאין צית המקדש
קיים משמע קרא [מנחות
סח.]. מדרבנן קאמר.
כלומר הוא צה לגזור עליו
משום שהוא טעם דלעיל.
דשאל צינה [ר"ה שם].
החזירו יצא. אגלאי
מילתא למפרע דהו"ל
מתנה מעיקרא שהרי
קיים עתה תנאי צמתנה
היתה תלוייה צמתני'
ומתקיים [רשב"ם ב"ב
קלז.]. הרי א"ל כיוצא
בהן. לענין חפלה שדואג
עליהן שלא חפול הסבין
ומיקני והקערה חשפן
והמעות יאמרו והכנל
יעק' [בבב"ב כג.].

הגהות וצינונים

[6] צ"ל דתנן (גליון):
[7] תיבת "ל" נבזקת, וכן
מחקר רש"י ב"ה
(ע"ב"ץ). חשק שלמה,
ע"ש וכן יליא
בדפ"ר: [8] בבב"י
הגירסא בורוכו וכו'
בבב"ב: [7] **שאל**
הקדישה (מוקדשת)
[מקודשת] כ"ה גי'
מהר"ם (גליון) ע"ש
ובבב"ב: [9] צ"ל דאמר עלה רבי
ירמיה צעי מעתה אין
אדם וכו' (דפ"ר רש"י):

(א) עיני תוס' לעיל לט.
(ב) ד"ה עובר, (ג) לעיל לו.
(ג) [וערסן 3:]; (ד) ערסן
[מאספ' דמחנה פ"א
3:]; (ה) ועיני תוס' לעיל
כח: סוד"ה כא, (ו) עיני
תוס' ברכות כ. ד"ה
וקטנים, (ז) עיני תוס'
ד"ה יד. ד"ה דילמא,
(ח) [מאספ' דמחנה פ"א
וערסן 3:]; (ט) [דף
ממס:]; (י) זבחים דף י.
(י) ברכות נב.

תוס' ד"ה אמר אב"י
דכו' אינן צריכות
בכוננה. עיין לעיל דף נט
ע"א חס' ד"ה עובר:

(א) תורה צוה לנו משה
מורשה קהלת יעקב:
[דברים ז. ד.]

[illegible][illegible]

בי"ט וחמן קתני דמחליפין במועד ואס
היודע לדבר אביו מלמדו תורה צוה לנ

צח וטילה קודם שהוציאו
אבל יצא צו קודם שהוציאו
מהשתא צמורה לעשותה:
שהצבן. הכי קשיא ליה ה"ד

צח וטילה קודם שהוציאו
אבל יצא צו קודם שהוציאו
מהשתא צמורה לעשותה:
שהצבן. הכי קשיא ליה ה"ד

צֵא בֹא אֲבֵל יֵצֵא בֹא
נֶפֶשׁ בִּידָה⁶ אָמַר אֲבִי
יֵצֵא תִימָא שְׁלֵא הִפְכוּ
כְּלָלִי וְהָא רַבָּא הוּא
וְכֵר אַחֵר שְׂמָה לְקִיחָה
גַּל דְּרֵךְ בִּזְיוֹן לֹא אָמַר
יְיָ יוֹסִי עֲוֹלֹת הָעוֹף
כְּסֻבּוֹר חֲמַת הָעוֹף
קָא מְשַׁמַּע לֵן דַּמְעָה
נִינוּ חֵךְ מִהוּ דְחִימָא
וּמִצְוָה פְּטוֹר הֵינּוּ
אִם דַּמְעָה בְּרַבְרָא מִצְוָה
לֹא קָא מְשַׁמַּע לֵן
הַשּׁוֹחֵט אֶת הַתָּמִיד
בְּשַׁבָּת חַיִּיב דְּחִימָא
לֵיהּ בַּר מִינָה דְּהֵיאָא
רַב שְׂמוּאֵל בַּר חֲתָאיָא
אָמַר חֵךְ מִצְוָה בַּר

(דף כד.) כך פי' בקונט' ולא
דהיודע לדבר אציו מלמדו
והא דאמר במושאין על ה

אין מוסיפין מים בשבת משום דנראה
נר' ופסוק הראשון מק"ש היודע לשמו

לְטָרִיךְ לְשׁוּי הַכִּי מִשְׁמַע דְּסִבְרָא
כּוּנָה דְּהָא קֵאִי אֲמוּנִיָּא לְרִשּׁוּת
לְאַחַת כָּל כְּמָה דְּלֹא צִירַךְ וְעוּד
יִמָּה דְּצִסְקוֹף רָאוּהוּ צ"ד (ר"ה ד' כמ:)

שאינו מבורך בהצלתו. ואפי' נמצא תם משום דטעון מקורב ד' ימים קודם שמיטה דצפרק יליף אל (טז: יד). ויפסח בגזרה שיה: **היודע** ישיא' בנשות היחיד פסקו במא. אבל אינו יודע לישאל אפילו גרשות היחיד פסקו טהור כדדרשין בטוטה פירק (ד' כה:): **היודע** צפרים נפשו יחזיקין אין תרומה צבית הגרנות. וקממי הכי אין חולקין לו בגזל אבל נעשהשגרין לו לביטא אם יודע לשומרה נטערה והכי מילא צממא דנשאין גול האנוסה צבמות (ד' טז: וסא) גסרה אין חולקין להן תרומה צבית גרנות וקא חשיב מרש שטות וקטן וקממי סיפא משגרין להן צבמין צבצית הגרנות אין חולקין לו שבוין גרומה היא שאין כל רואין צבאין צי שידע לשומרה נטערה אבל צימו משגרין לו הצבאין צי צימו יודע"ל פירום כפיו ופורם גזריו אבל יודעין שהצבא שמי שערות חזין קטן פורם אח כפיו דנתן צבמילה עב הכי אלא בקטן ממש אינו דומא ו היודע לשמוט וכן כוליה אחריני ה (צבמות דף טז: וסא) דאין חולקין תרומה

ה זרעים בשבת: פיסקא כל קטן היודע לנענע ב
אובלין ע"ג ידיו טהרות היודע לשמור גופו אוכל ע

קין א מיי פ"ב מהל'
שגגות הלכה י'
קין ב ג מיי פ"ו מהלכות
לולב הל' ט סמג עשין
מד:
המ"ד

דבינו חננאל

[illegible]

אלא ודאי דגם הר"ן סבר דלא צעין לכס צקטן
וצאמת ומתגמלא לא מוכח דצבי להקנות לקטן שיהא
לכס רק ר"ז עלה עונה קמיל' שיהר שלל להקנות
לקטן משום שקונה ואינו מנקה, וצאמת הוא חמור
למה כיון שר"ך לחנך אותו צקטותו כדי שיהא
רגיל לעשות כך בגדלותו בכחוז חנך לנער עפ"י
דרכו גם כי יקצין לא יקור עונתה, ח"כ לר"ך להיות
של הקטן כדי שידע לעשות כך בגדלותו ללא
צטלו ולא צטלו, והנה בכאורה היה די צה חס
יחמר אדם לצבו ויצטחו שיהן לו לולבו צמחה
או צמחה עמיל וקבוקא הר"ן צאמת כדי שיחאצ
הקטן שהולב עלו הוא ואז גם בגדלותו יהא רגיל
ללאח רק צטלו ואח"כ כשהיה לו חצי הולבו לא
יתחלו לו צמחה, מ"מ דצ"ה חקור מנפני שמרגיל
אצוי את עצמו לומר שקר וצ"ה יש להצין סמיכות
ר"ז שחמלה חמר האי דינא לא ליקי ח"כ שושעא
לינוקא דקונה ואינו מנקה ובר ותיכף אח"כ מציא
הגמרא ואמר ר"ז לא לימא ח"כ לינוקא יחינא
לך מ"ד ולא יח"כ ל"ה משום דחקור לאגמורי שקרא
שנאמר למדו לשונם לדבר שקר, וקאי למדו לשונם
על הגדול שמרגיל עצמו לדבר שקר הגם שעתה
עושה צהירה לש"ש משום המלוא מ"מ ע"ז ירגיל
עצמו לדבר שקר גמור וצ"ה מיושב דקדוק עלום
דחמרינן בגמרא לא לימא ח"כ לינוקא יחינא לך
מ"ד ולא יח"כ ל"ה משום דחקור לאגמורי שקרא
והיינו שירגיל עצמו צסקר דקשה מנ"כ למי ירגיל
צסקר חס החשש שירגיל את התינוק צסקר קשה
דלמה לא קאמרה הגמרא משום שהיא עצמה מוסק
ואי דאח"כ דקאי על עצמו שירגיל את עצמו לדבר
שקר חמ"ד קשה דלמה ל"י לומר שירגיל עצמו על
להצא תיפוק ל"ה משום שחומר עתה שקר ועובר על
שארית ישראל לא ידברו כז' אלא ודאי דעכשיו
הוא חומר ל"י צהיר משום שאין יכול להקנות לו
הולבו משום דהוא צבי לכס וג"כ ח"כ יכול ליתן
לו צקס משום מלוא חינוך שידע הקטן סלריכין
להיות לכס ואין החיסור חומר לו כן רק משום
הסרגל וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל דק דומה להסתה
עם הרמ"א צערמה משום ועם עקש חספל מ"מ
כשהוא חמ"ד צין הרמ"א חס חמ"ד יתנא עמחה
צערמה וצחמ"ת ירגיל את עצמו להיות ג"כ
רמ"א ח"כ יחמר מזה ח"כ אף עמ"ן חמ"ד יכול לשקר
עתה להתינוק משום חינוך מ"מ משום הסרגל חקור.
וְרַבְרַבִּי לִפְנֵי מֶלֶךְ שֶׁמֶלֶךְ הַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ
י"א דצשהיג לעונה הספעות מותר מפני
סיוכו

שאלה הא"ך יש לנהוג מי שיש לו צנים שהגיעו
לחיות ולר"ך להקנות להם לולבו צי"ט
ראשון, כדי שילא האצ צו י"ח ציום שני לר"ך
דצבי ציום צ' נמי לכס כדליתא צי"ט ח"כ חמ"מ
קע"ף ח' צחמ"ה וצט"ז ס"ק י"א חס.

תשובה תחלה כיישב מה שצביא חמ"ז דקדוק
עלום על המחצר ס"י תרנ"ח שנקט קטן
היודע לנענע ח"כ אצוי לקנות לו לולב וצמחיתין
נקט קחס ח"כ צולב דהיינו שאין לר"ך לקנות לו
רק אחר שילא צו אצוי יתחלו לצבו צמחה מה
שאין כן צבי ל"ית ותפילין שח"כ לקנות לו צצגדו
ותפיליו שיהא לצוב צהם כל היום ואינו דומה
ללולב שילא צנכילה צעלמא שאחר שילא צו מנקה
אחרו לצבו ללאח צו ע"כ, וי"ל הנה רק צח"י שקר
יום אחד יצ"ט ואין לר"ך לכס רק ציומא קמ"א וקחס
תנא צמחיתין צח"י קאי (יעין צה צחמ"ה חמ"ה)
על חמחיתין סוף פרק ר"א דמילה קטן כינוול
לצמחה) לכן נקט תנא דידן קחס ח"כ צולב אצל
המחצר צק"ט דקאי גם לר"ך וצבי צי"ט צ' נמי
לכס וקטן קונה ואינו מנקה לכן לר"ך אצוי לקנות
לו לולב שיהא עלו צי"ט ראשון ולא יחא לר"ך
להקנות לו לולבו צי"ט ראשון, וסוגין למחצר הרצה
פעמים נקט ונשתה קחס שני ימים ח"כ חמ"ה
קחול לצבי ח"כ והנה המחצר צבי תריכ"ה קע"ף
ו' מציא דחס תוסף עם התינוק כיון שלא ילא מ"ד
ספיר דמי, הכוונה שלא קנה אחרו הקטן והיו
כשחול צידו ותמה עליו הנצטי שרד כיון שהוא
שחול ציד הקטן הא"ך קיים צו מלוא חינוך שיהא
לכס ציום ח', מ"מ מוכח תוסף צה המחצר שצביא
דיעה זו להלכה שאין לר"ך להיות של קטן ציום
ראשון, והנה יש עוד להציא רחיה לזה מהא דהוצא
צבי צס אחד מן הרשאים שחקטן יקח הולבו
מעצמו ללאח צו ואז לא קנה אחרו ויולא אח"כ
הגדול צו, מוכח נמי דלא צבי לכס צקטן משום
עליו חינוך, עוד יש רחיה מוקשית הר"ן חמ"ד דר"י
דלא ליקי ח"כ לולב לקטן וכו' ואינו מנקה ח'
כיון שאין התנאי יכול להחמיקים ח"כ חמח"ה צמ"ה
ולמעשה הוא של של האצ ומוכח מוקשית הר"ן
עכ"ה שיוכל להקנות לקטן צמחה ע"מ להחזיר ואז
אין הקטן קונה אותו, כיון שלא כלקיים תנאו
להחזירו לו צמחה והוא תנאו דחס הקטן ח"כ
קונה אותו ואינו שלו ח"כ לא ילא צו הקטן י"ח

עין משפט

גד מצוה

י א מיי פ"ו מהלכות סוכה הלכה א סמג עשין מג טוש"ע א"ח סימן תרמ סעיף ב:

י א ב מיי פ"ו מהלכות לולב הלכה יט סמג עשין מד טור ש"ע א"ח סימן תרנו:

י ב ג מיי פ"ג מהלכות לילית הלכה ט טור ש"ע א"ח סי' י סעי' ג:
י ד מיי פ"ד מהלכות תפילין הלכה יג טור ש"ע א"ח סי' לו סעי' ג:
י ד ה ו מיי פ"ב מהל' חגיגה הלכה א:

יז ז מיי פ"ו מהלכות ערדים הלכה ז טור ש"ע י"ד סימן רסו סעיף סב:

יז ח מיי פ"ב מהל' שופר הלכה ז וע"ש טוש"ע א"ח סימן תקנו בהג"ה:

יז ט מיי פ"א מהלכות מגילה הלכה א טוש"ע א"ח סי' תרפט סעי' א:

שיטה מקובצת

א] חוברין. ס"א קרבן:
ב] לאתויי קטן היודע לנגענע כדאמרין בסוכה מוליד ומביא לה' ורחות כו'. ואיתא בירושלמי דצריך ג' נענועים לכל רוח ובעי הכין חד והכין חד כו' כדאיתא בנדה דו' סמננין מעבירין על הכתם דבעי אמטויי חד ואתויי חד כו' ולפי זה צריך ל"ו נענועים ד' לה' ורחות ואחד למעלה ואחד למטה. תוספות אחרות: **ג**] להתעטף. י"א כשהוא מתעטף מתעטף בימין וכשהוא נוטל נוטל בשמאל. רש"י בכת"י: **ד**] בציצית גליון ואפי' למ"ד ציצית חובת טלית הוא תלאוה הכתוב בידע להתעטף דאז קרינן ביה אשר תכסה בה. הרא"ש ז"ל ועי' בתוס': **ה**] אביר לוקח לו תפלין. הא דנקט לקיחה טפי בתפלין מבהנך משום דתפלין מעשה אומן הן אבל לולב מצוי הוא. גליון א"נ יכול אדם לצאת בלולב של חברו ע"כ. וכן ציצית כבר יש לו הטלית דאם אין לו טלית אין חייב בציצית ובשביל חוטי הציצית שהוא דבר מועט לא שייך לומר לקיחה. תוס' וכן בתוס' הרא"ש: **ו**] הכל חייבין בראיה. לא מיידי בקרבן ראיה דהרי תנן התם הראיה שתי כסף והיינו ראית קרבן. תוס' אחרות: **ז**] לאתויי מאי לאתויי חזינן: **ח**] שנו' נ"א יראה יראה כדרך כו'. מה לראות בשתי עיניו דכתיב לכל מראה עיני הכהן אף ליראות כו'. **ט**] כאן כמשנה ראשונה כאן כמשנה אחרונה: **י**] עיין בהשמטות בסוף המס': **יא**] את התינוקת חיבת הקטן נמחק: **יב**] חיבת בקרבנה נמחק: **יג**] קבין. גליון וחיגר היינו בעל קבין אבל צולע על ירכו שלש רגלים קרינן ביה. ברש"י כת"י: **יד**] מקריב והולך כל: **טו**] כנפוח. גליון מיהו צריך להשתדל לקיים כל המצות וכי משה רבינו היה תאב לאכול מפירות הארץ אלא מצות התלויות בארץ וכ"ש מצות ציצית שהיא שקולה כנגד כל המצות. הרא"ש ז"ל: **טז**] דודאי דלאו דומיא: **יז**] מזכורך אבל ודאי נראה דאף **יז**] לכתחלה מעכבין ולא: שאף

ב:

עובד כוכבים וחבירו מחד כו'. דאין ישראל סומך על קרנן עובד כוכבים ולא על קרנן חבירו (מהר"ן [ממדן] קרא נפקי דהני

לאו קרצנו נינהו אבל אציו אינטרין קרא דסד"א ^(*) דיקריז הוא לה') (יקרא א' ^ו) (ולא) משום דשקולים הם ויצואו שניהם ^(*) (אלא) כי היכי שהכנה הוא מקריז קרנן שאינו שלו ס"ד שסמוך ישראל צקרבן חבירו וצקרבן עובד כוכבים נמי ס"ד [דכהן] סומך כמו שהכנה נותן לו (כדלומר בצרק קמא דתמורה) נסכים משל יצור כדלמר פ' קמא דתמורה (דף ^ב:): להכי אתא קרצנו דממעט תרוייהו דמ"מ אינו שלו:

לרבות האשה. שאם המירה קרצנה יהא מומר ל"ה. לפי שכל

הענין אינו מדבר אלא בלשון זכר כו' ואע"ג דכל התורה כולה נמי בלשון זכר נאמרה מ"מ אמרינן דליחקש אשה לאיש לכל עונשין אבל בתמורה אי לאו קרא לא הויה שוה לאיש כדאיתא התם פרק קמא דתמורה (סז):

ורבי יהודה ואם לא דריש. כלומר וי"ו לא דריש כדאיתא בתמורה פרק קמא (סז) ^(*): **שאינו צריך לאמו.** מפרש במס' סוכה (דף כח:): כל שניעור משנתו ואינו קורא אימא. ל"ה: **הכל** חייבין בציצית. אם יש להם טלית ואם לא יוכל לקנות טלית אינן חייבין לא למ"ד חובת טלית ולא למ"ד חובת גבדל (מנחות דף מה). דליכא צינייהו אלא כלי קופסא ואע"ג דא"ל מלאכה לרב קטינא סדינא צקיטא וסרבלא צסימיוא לילית מה תהא עליה כלומר וכי אתא מנכס עלילות להפטר מלילית כדמפרש התם ^(*) א"ל ענשיתו (עלה) [אעשה] א"ל צעידן ריתמא ענשינן היינו דווקא בלותן הימים דכל הטליתות היו צת ארבע כנפות איכא עונש לאותו שמשנה אותו להיפטר אבל בזמן הזה שרוב הטליתות פטורין אין עונש למי שאינו קונה ארבע כנפות ^(*):

היודע להתעטף. משום דלמר צמ"ק (דף מד.) כל עטיפה שאינה כעטיפת ישמעאלים אינה עטיפה שמעטפין טליתם עד שפמם כדאיתא במדרש. ומנאמי צטילוק א' שעשה הר' יוסף ט"ע שנותן לילית א' מלפניו ואחד מלאחריו מימין וכן לשמאל: היודע להתעטף. וא"ת למ"ד חובת טלית אפי' אינו יודע יתחייב אם יש לו טלית וי"ל דמ"מ לא חייבין כלי קופסא אלא לאומן הממחיצים יודע להתעטף והלכות גדולות פסק

דקיימא לן מנחות (שס) לילית חובת גבדל הוא מדקא מצרכין להתעטף צלילית ^(*) דהכי דייק ^(*) צפרק צ' דשצת] [דף כה: ושם] דקיימא לן [הכין]: **אביו** **לוקח לו תפלין.** וגבי לילית לא נקט לישנא **ללוקח** דמסתמא טלית יש לו וגבי לולב נמי יכול ללאת בלולבו של אביו אי נמי לקיחה:

דמיהן יקרים שייך צהו לקיחה: **הכל** חייבין בראייה. פ"ה צמס' חגיגה (דף צב.) חייבין צראית פני עורה אבל צירושלמי אמרי עלה דהקהל הוא דממעט' התם נשים מוזכרן ^(*) אלא ודאי נראה דאף צראית פנים צעורה אפי' טף חייבין דכתיב הקהל הנשים והטף ואינה אלא אסמכתא צעלמא דודאי ^(*) דלא דומיא **מי** שחציו עבד. אבל עבד גמור פטור דכתיב (שמות לה) את פני האדון ה' [מין] שאין לו אדון אלא הוא ^(*) ל"ה והכי מסקינן ואע"ג דתנא צסיפא דמתני' חוץ מנשים ועבדים שאינם משוחררין ומפרשינן התם דצאינן משוחררין כולן אלא חצין ז"ל דרישא דמתניתין לפי משנה אחרונה דחזרו להם צ"ה להורות כצ"ס והכי אשכחן צפ"ק דעירובין (דף י:): וצפרק אלו טריפות (חולין מג:). לעולם הלכה כצית הלל והרוא"ה לעשות כצ"ש עושה ומוקמינן רישא לאחר צת קול וסיפא קודם צת קול: **ולרבינא** דאמר כו'. צפרק קמא דחגיגה (דף ד.) ומיימי לה מסיפא דמתניתין דהתם קמני עצדים שאינן משוחררין ומיגר פטור מן הראיה דרגלים כתיב פרט לצעלי קצין: הניחא למ"ד. צפ' קמא דחגיגה (דף ט.) דקמני התם חוגג והולך כל הרגל משום דכל שצעת הימים תשלומין זה לזה שני לראשון ושלישי לשני אלמא כל חד וחד חסוצ צאפי נפשיה דהא אית ליה תשלומין ואיכא למימר למאן דלא חזי צראשון וחזי צשני חייב:

תשלומין דראשון. למי שהיה ראוי ומסוייב צראשון להקריב מקריב והולך כל שצעה ומי שלא נראה צראשון שוב אינו חייב דהא כולן אינן אלא תשלומין לראשון מאי איכא למימר: **במשנה** ראשונה. קודם שהודו צ"ה היה צחוקת עבד אבל לאחר שחזרו הואיל ובידינו לשחררו כמשותרר דמי שאין רשות לרצו עליו ולא קרינן ציה אדון אחר ל"ה והא דמייצעיא ליה (גיטין דף מג:): צמעוכב גט שחרור גבי קנס או דילמא כיון דמעוכב גט שיחרור אדון קרינא ציה יש לחלק דגבי עולה להגל אינו אדונו שאינו יכול לעכבו מלעלות להגל כדי לעשות מלאכתו אבל מכל מקום אדונו מיקרי: **שהגיע** דחינוך. פלוגתא היא צפרק ח' **דיומא** (דף פב.) חד אמר כבר ^(*) (שית) [ומד אמר] כבר תמני וי"א כבר תשע כבר עשר שמחנכין אותו למצות ל"ה. ולא נהירא דהתם צחיטון קטן להתענות איירי אבל צשאר מצות כל אחד ואחד לפי דרכו כדלשכתון לעיל גבי לולב וסוכה ותפלין: **אין מעכבין תינוקות מלכתיוע.** צפרק ד' דר"ה (דף ג.) מקשה הספר מדקמני אין מעכבין הא לכתחילה הא ^(*)(מעכבין) לא אמרינן להו זילו תקעו והדר

יראה כלומר יראה את המקום ואת הבאים שם ויראה לבאין שם: מה לראות כו'. ואיכא דאמרי מה לראות בב' עיניו היינו [כתהן] שסומא באחת מעיניו שאינו רואה את הנגעים דכתיב לכל מראה עיני הכהן אף הבא לראות בב' עיניו [למ"ה: כמשנה ראשונה. כבית הלל פטור מן הראיה: כמשנה האחרונה. דחזרו בית הלל להורות כבית שמאי חייב בראיה ואע"ג דעדיין לא היו בר חורין כיון דטופו בחירות חייב בראיה]: שהגיע דחינוך. שחייב בתקיעת שופר כחינוך האמור (בערב) [בפ' יום] הכפורים (דף פב ע"א): הכל חייבין במגילה והכל כשרין לקרות. שכל המחוייב בדבר מוציא את הרבים ידי חובתן:

הכל מעריכין פרק ראשון ערכין

עובד כוכבים וחבירו מחד כו'. דאין ישראל סומך על קרנן עובד כוכבים ולא על קרנן חבירו (מהר"ן [ממדן] קרא נפקי דהני נינהו אבל אציו אינטרין קרא דסד"א ^(*) דיקריז הוא לה') ויורש הוא: שבץ הענין. של תמורה: מזה סופינו. ממנה סופינו

לרצות את האשה ^(*) (צקרצנה) שאם המירה צקרצנה יהא מומר: שאינו צריך דאמו. מפרש צמסכת סוכה (דף כח:): שניעור משנתו ואינו קורא אימא: מי שחציו עבד וכו'. אבל עבד גמור פטור דכתיב את פני האדון ה' מי שאין לו אדון אלא הוא: **ולרבינא** דאמר כו'. צפרק קמא דחגיגה (דף ד.) ומיימי לה מסיפא דמתניתין דהתם קמני ועבדים שאינן משוחררין: דהגר. פטור מן הראיה דרגלים כתיב פרט לצעלי קצין ^(*): הניחא דאמא דאמר. צפ"ק דחגיגה (דף ט.) דהא דקמני התם חוגג והולך את כל הרגל משום דכל שצעת הימים תשלומין זה לזה שני לראשון ושלישי לשני אלמא כל חד וחד חסיצ צאפי נפשיה דהא אית להו תשלומין ואיכא למימר דמאן דלא חזי צראשון וחזי צשני חייב: תשלומין דראשון. למי שהוא ראוי ומסוייב צראשון להקריב ולא הקריב מקריב ^(*) כל שצעה ומי שלא נראה צראשון שוב אינו חייב דהא כולן אינן תשלומין אלא לראשון מאי איכא למימר: יראה יראה. יראה כתיב וקרינא יראה כדרך שהקדוש צ"ה צא לראות אותך והוא שלם צשמי עיניו כך צא ליראות שיהא הוא נראה לך צשמי עיניך: במשנה ראשונה. קודם שהודו צ"ה היה צחוקת עבד אבל אחר שחזרו להודות הואיל ובידינו לשחררו כמשותרר דמי שאין רשות רצו עליו ולא קרינא ציה אדון אחר: שהגיע דחינוך. פלוגתא היא צפרק צתרא דיומא (דף פב.) חד אמר כבר (שית) [שמוניה] כבר (שצב) [תשע] וחד אמר כבר תשע כבר עשר שמחנכין אותו לשעות: לאחר

^(*) דתנן מי שחציו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד דברי ב"ה אמרו להם ב"ש תיקנתם את רבו ואת עצמו לא תיקנתם לישא שפחה אינו יכול בת חורין אינו יכול יבטל והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר ^(*) לא תוהו בראה לשבת יצרה 'אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על חצי דמיו וחזרו בית הדר להורות כדברי ב"ש ^(*) הכל חייבין בתקיעת שופר לאיתויי מאי ^(*) לאיתויי קמן שהגיע לחינוך ^(*) דתנן "אין מעכבין את ^(*)הקמן מלתקוע ביו"ט ^(*)הכל חייבין במקרא מגילה ^(*)הכל כשרין לקרות את המגילה לאיתויי מאי

עובד כוכבים וחבירו מחד קרא נפקי אייתרי דהו תרי חד ^(*) קרבנו ולא קרבן אביו ואידך לרבות כל בעלי ^(*) חוברין לסמיכה ורבי יהודה האי ^(*) המר ימיר מאי עביד ליה מיבעי ליה לרבות את האשה דתניא לפי שבץ הענין אינו מדבר אלא בלשון זכר מה סופינו לרבות את האשה ת"ל ^(*) ואם המר ימיר ורבנן מואם ור' יהודה ואם לא דריש: הכל חייבין בסוכה לאיתויי מאי לאיתויי ^(*) קמן שאינו צריך לאמו דתנן ^(*) קמן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה הכל חייבין בלולב לאיתויי מאי ^(*) לאיתויי ^(*) קמן היודע לנגענע דתנן ^(*) קמן היודע לנגענע חייב בלולב הכל חייבין בציצית לאיתויי מאי לאיתויי ^(*) קמן היודע להתעטף דתניא ^(*) קמן היודע להתעטף חייב ^(*) בציצית הכל חייבין בתפלין לאיתויי מאי לאיתויי קמן היודע לשמור תפלין ^(*) דתניא ^(*) קמן היודע לשמור תפלין ^(*) אביו לוקח לו תפלין ^(*) הכל חייבין בראייה לאיתויי מאי לאיתויי מי שחציו עבד וחציו בן חורין ולרבינא דאמר ה"מי שחציו עבד וחציו בן חורין פטור מן הראייה לאיתויי ^(*) חוגר ביום ראשון ונתפשט ביום שני הניחא למאן דאמר כולן תשלומין זה לזה אלא למ"ד כולן תשלומין לראשון לאיתויי מאי לאיתויי סומא באחת מעיניו ודלא כי האי תנא ^(*) דתניא יוחנן בן דהבאי אומר משום רבי יהודה ^(*)סומא באחת מעיניו פטור מן הראייה שנאמר ^(*) יראה יראה כדרך שבא לראות כך בא ליראות מה לראות בשתי עיניו אף ליראות בשתי עיניו ואיבעית אימא דעולם לאיתויי מי שחציו עבד וחציו בן חורין ודקא קשיא לך דרבינא לא קשיא כאן במשנה ראשונה כאן במשנה אחרונה

^(*) דתנן מי שחציו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד דברי ב"ה אמרו להם ב"ש תיקנתם את רבו ואת עצמו לא תיקנתם לישא שפחה אינו יכול בת חורין אינו יכול יבטל והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר ^(*) לא תוהו בראה לשבת יצרה 'אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על חצי דמיו וחזרו בית הדר להורות כדברי ב"ש ^(*) הכל חייבין בתקיעת שופר לאיתויי מאי ^(*) לאיתויי קמן שהגיע לחינוך ^(*) דתנן "אין מעכבין את ^(*)הקמן מלתקוע ביו"ט ^(*)הכל חייבין במקרא מגילה ^(*)הכל כשרין לקרות את המגילה לאיתויי מאי

^(*) דקיימא לן מנחות (שס) לילית חובת גבדל הוא מדקא מצרכין להתעטף צלילית ^(*) דהכי דייק ^(*) צפרק צ' דשצת] [דף כה: ושם] דקיימא לן [הכין]: **אביו** **לוקח לו תפלין.** וגבי לילית לא נקט לישנא **ללוקח** דמסתמא טלית יש לו וגבי לולב נמי יכול ללאת בלולבו של אביו אי נמי לקיחה: דמיהן יקרים שייך צהו לקיחה: **הכל** חייבין בראייה. פ"ה צמס' חגיגה (דף צב.) חייבין צראית פני עורה אבל צירושלמי אמרי עלה דהקהל הוא דממעט' התם נשים מוזכרן ^(*) אלא ודאי נראה דאף צראית פנים צעורה אפי' טף חייבין דכתיב הקהל הנשים והטף ואינה אלא אסמכתא צעלמא דודאי ^(*) דלא דומיא **מי** שחציו עבד. אבל עבד גמור פטור דכתיב (שמות לה) את פני האדון ה' [מין] שאין לו אדון אלא הוא ^(*) ל"ה והכי מסקינן ואע"ג דתנא צסיפא דמתני' חוץ מנשים ועבדים שאינם משוחררין ומפרשינן התם דצאינן משוחררין כולן אלא חצין ז"ל דרישא דמתניתין לפי משנה אחרונה דחזרו להם צ"ה להורות כצ"ס והכי אשכחן צפ"ק דעירובין (דף י:): וצפרק אלו טריפות (חולין מג:). לעולם הלכה כצית הלל והרוא"ה לעשות כצ"ש עושה ומוקמינן רישא לאחר צת קול וסיפא קודם צת קול: **ולרבינא** דאמר כו'. צפרק קמא דחגיגה (דף ד.) ומיימי לה מסיפא דמתניתין דהתם קמני עצדים שאינן משוחררין ומיגר פטור מן הראיה דרגלים כתיב פרט לצעלי קצין: הניחא למ"ד. צפ' קמא דחגיגה (דף ט.) דקמני התם חוגג והולך כל הרגל משום דכל שצעת הימים תשלומין זה לזה שני לראשון ושלישי לשני אלמא כל חד וחד חסוצ צאפי נפשיה דהא אית ליה תשלומין ואיכא למימר למאן דלא חזי צראשון וחזי צשני חייב:

תשלומין דראשון. למי שהיה ראוי ומסוייב צראשון להקריב מקריב והולך כל שצעה ומי שלא נראה צראשון שוב אינו חייב דהא כולן אינן אלא תשלומין לראשון מאי איכא למימר: **במשנה** ראשונה. קודם שהודו צ"ה היה צחוקת עבד אבל לאחר שחזרו הואיל ובידינו לשחררו כמשותרר דמי שאין רשות לרצו עליו ולא קרינן ציה אדון אחר ל"ה והא דמייצעיא ליה (גיטין דף מג:): צמעוכב גט שחרור גבי קנס או דילמא כיון דמעוכב גט שיחרור אדון קרינא ציה יש לחלק דגבי עולה להגל אינו אדונו שאינו יכול לעכבו מלעלות להגל כדי לעשות מלאכתו אבל מכל מקום אדונו מיקרי: **שהגיע** דחינוך. פלוגתא היא צפרק ח' **דיומא** (דף פב.) חד אמר כבר ^(*) (שית) [ומד אמר] כבר תמני וי"א כבר תשע כבר עשר שמחנכין אותו למצות ל"ה. ולא נהירא דהתם צחיטון קטן להתענות איירי אבל צשאר מצות כל אחד ואחד לפי דרכו כדלשכתון לעיל גבי לולב וסוכה ותפלין: **אין מעכבין תינוקות מלכתיוע.** צפרק ד' דר"ה (דף ג.) מקשה הספר מדקמני אין מעכבין הא לכתחילה הא ^(*)(מעכבין) לא אמרינן להו זילו תקעו והדר

יראה כלומר יראה את המקום ואת הבאים שם ויראה לבאין שם: מה לראות כו'. ואיכא דאמרי מה לראות בב' עיניו היינו [כתהן] שסומא באחת מעיניו שאינו רואה את הנגעים דכתיב לכל מראה עיני הכהן אף הבא לראות בב' עיניו [למ"ה: כמשנה ראשונה. כבית הלל פטור מן הראיה: כמשנה האחרונה. דחזרו בית הלל להורות כבית שמאי חייב בראיה ואע"ג דעדיין לא היו בר חורין כיון דטופו בחירות חייב בראיה]: שהגיע דחינוך. שכל המחוייב בדבר מוציא את הרבים ידי חובתן:

מסורת הש"ס

א) נ"א קרבן, **ב**) סוכה כח, **ג**) שם מב, **ד**) מוספתא דחגיגה פ"א (מנחות מג.) סוכה מב, **ה**) שם, **ו**) [חגיגה ג:], **ז**) חגיגה ב' ד: סנהדרין ד: ע"ש [מוספתא דחגיגה פ"א ע"ש], **ח**) פסחים פת. עדיות פ"א משנה יג צ"ב יג. גיטין מא. חגיגה ב:, **ט**) [ר"ה כט:], **י**) ר"ה לב:, **יא**) [מוס' דמגילה פ"ב], **יב**) [מגילה יט: ברכות טו., **יג**) נ"א דקרבנו קרינא ציה, **יד**) [ג"ל א"נ], **טו**) [ג"ל פ"ב], **טז**) [מגילה יט: ברכות טו., **יז**) נ"א דקרבנו קרינא ציה, **יח**) [מגילה יט: ברכות טו., **יט**) נ"א דקרבנו קרינא ציה, **כ**) [מגילה יט: ברכות טו., **כא**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **כב**) [מגילה יט: ברכות טו., **כג**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **כד**) [מגילה יט: ברכות טו., **כה**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **כו**) [מגילה יט: ברכות טו., **כז**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **כח**) [מגילה יט: ברכות טו., **כט**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **ל**) [מגילה יט: ברכות טו., **לא**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לב**) [מגילה יט: ברכות טו., **לג**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לד**) [מגילה יט: ברכות טו., **לה**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לו**) [מגילה יט: ברכות טו., **לז**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לח**) [מגילה יט: ברכות טו., **לט**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לא**) [מגילה יט: ברכות טו., **לב**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לג**) [מגילה יט: ברכות טו., **לד**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לד**) [מגילה יט: ברכות טו., **לה**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לה**) [מגילה יט: ברכות טו., **לו**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לו**) [מגילה יט: ברכות טו., **לז**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לז**) [מגילה יט: ברכות טו., **לח**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לח**) [מגילה יט: ברכות טו., **לט**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לט**) [מגילה יט: ברכות טו., **לא**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לא**) [מגילה יט: ברכות טו., **לב**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לב**) [מגילה יט: ברכות טו., **לג**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לג**) [מגילה יט: ברכות טו., **לד**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לד**) [מגילה יט: ברכות טו., **לה**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לה**) [מגילה יט: ברכות טו., **לו**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לו**) [מגילה יט: ברכות טו., **לז**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לז**) [מגילה יט: ברכות טו., **לח**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לח**) [מגילה יט: ברכות טו., **לט**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לט**) [מגילה יט: ברכות טו., **לא**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לא**) [מגילה יט: ברכות טו., **לב**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לב**) [מגילה יט: ברכות טו., **לג**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לג**) [מגילה יט: ברכות טו., **לד**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לד**) [מגילה יט: ברכות טו., **לה**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לה**) [מגילה יט: ברכות טו., **לו**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לו**) [מגילה יט: ברכות טו., **לז**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לז**) [מגילה יט: ברכות טו., **לח**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לח**) [מגילה יט: ברכות טו., **לט**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לט**) [מגילה יט: ברכות טו., **לא**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לא**) [מגילה יט: ברכות טו., **לב**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לב**) [מגילה יט: ברכות טו., **לג**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לג**) [מגילה יט: ברכות טו., **לד**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לד**) [מגילה יט: ברכות טו., **לה**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לה**) [מגילה יט: ברכות טו., **לו**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לו**) [מגילה יט: ברכות טו., **לז**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לז**) [מגילה יט: ברכות טו., **לח**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לח**) [מגילה יט: ברכות טו., **לט**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לט**) [מגילה יט: ברכות טו., **לא**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לא**) [מגילה יט: ברכות טו., **לב**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לב**) [מגילה יט: ברכות טו., **לג**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לג**) [מגילה יט: ברכות טו., **לד**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לד**) [מגילה יט: ברכות טו., **לה**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לה**) [מגילה יט: ברכות טו., **לו**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לו**) [מגילה יט: ברכות טו., **לז**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לז**) [מגילה יט: ברכות טו., **לח**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לח**) [מגילה יט: ברכות טו., **לט**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לט**) [מגילה יט: ברכות טו., **לא**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לא**) [מגילה יט: ברכות טו., **לב**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לב**) [מגילה יט: ברכות טו., **לג**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לג**) [מגילה יט: ברכות טו., **לד**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לד**) [מגילה יט: ברכות טו., **לה**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לה**) [מגילה יט: ברכות טו., **לו**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לו**) [מגילה יט: ברכות טו., **לז**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לז**) [מגילה יט: ברכות טו., **לח**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לח**) [מגילה יט: ברכות טו., **לט**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לט**) [מגילה יט: ברכות טו., **לא**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לא**) [מגילה יט: ברכות טו., **לב**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לב**) [מגילה יט: ברכות טו., **לג**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לג**) [מגילה יט: ברכות טו., **לד**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לד**) [מגילה יט: ברכות טו., **לה**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לה**) [מגילה יט: ברכות טו., **לו**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לו**) [מגילה יט: ברכות טו., **לז**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לז**) [מגילה יט: ברכות טו., **לח**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לח**) [מגילה יט: ברכות טו., **לט**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לט**) [מגילה יט: ברכות טו., **לא**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לא**) [מגילה יט: ברכות טו., **לב**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לב**) [מגילה יט: ברכות טו., **לג**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לג**) [מגילה יט: ברכות טו., **לד**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לד**) [מגילה יט: ברכות טו., **לה**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לה**) [מגילה יט: ברכות טו., **לו**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לו**) [מגילה יט: ברכות טו., **לז**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לז**) [מגילה יט: ברכות טו., **לח**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לח**) [מגילה יט: ברכות טו., **לט**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לט**) [מגילה יט: ברכות טו., **לא**] נ"א דקרבנו קרינא ציה, **לא**) [מ

ואתי שפיר דבפרשת בא נאמר קודם מתן תורה ולילה נמשכת אחר יום שלפניו, והיה אפשר לומר דבערב של ט"ו פטורים דעוד הוא יום י"ד, ובעי קרא שגם בליל ט"ו מחוייבים, אבל כאן דכתיב מערב עד ערב תשבתו ונרמז דלילה נמשכת ליום שלאחריו, א"כ למה הוצרך בתשעה לחודש משום הכי דרשו חז"ל מה שדרשו.

וחקרו המפרשים גם לדידן בתינוק הנמצא במחצה עכו"ם ומחצה ישראל, דמטילין עליו שני החומרות חומרי ישראל ועכו"ם ברמב"ם [פט"ו מאיסורי ביאה הכ"ו] ואבן העזר [סימן ד סל"ד], ומה יעשה אם ישבות שמא הוא בן נח ואם לא ישבות שמא ישראל, עיין שו"ת בנין ציון (סימן קכ"ז) ומנחת חינוך [במוסך השבת סימן ל"ט אות ו], ולהפנים יפות יוכל לעשות מלאכה בערב שבת ומוצאי שבת וממה נפשך יוצא, ועיין עוד שו"ת ר' עקיבא איגר (בהשמטות לסימן קכ"א) מה שכתב על הפנים יפות.

ועוד יש תקנה דהא מותר לצאת בשבת לרשות הרבים בטלית המצוייצת, שבת [קל"ט:]: מנחות (ל"ז). ורמב"ם (פי"ט משבת ה"כ) ואורח חיים (סימן ש"א סל"ח) דציצית נוי, וא"כ בספק ישראל יש עיצה שיצא לרשות הרבים בשבת בציצית, דממה נפשך אם ישראל לא חילל שבת ואם עכו"ם הציצית משא וחילל שבת.

עוד יש עיצה לאיש זה לפי מה שכתבו תוס' עירובין (צ"ז. ד"ה אביי) וחולין (ט. ד"ה ואידך) ומנחות (ל"ה: ד"ה משעת) בשם רבינו אליהו דצריך לעשות קשר בכל יום, ורבינו תם הביא ראייה דלא צריך מעירובין (צ"ז). דאינן מקושרין

להתענות עיין שם. ולהנ"ל דאכילה בערב יום כיפור לאפושי צערא דיום הכיפורים א"כ אם יתענה שני ימים גדול צערו מאד, ולא שייך כלל המצוה של אכילת ערב יום כיפור דבלאו הכי יש עינוי גדול.

אולם אפשר דאדרבה אם רגיל בתענית לא איכפת ליה וכיון דדש דש וכרלב"ג הנ"ל, ולזהוהר הקדוש הנ"ל דאך חלק אתי שפיר דאם יתענה גם ב"א לא יהיה אז אך חלק, כן כתב כל זה בספר דברי חנוך [אמור אות ז].

ובענין אי במים יש כרת הבאתי הרבה בפרשת אחרי [אות ל"ט]. ועיין עוד בפחד יצחק [אות יום הכיפורים דף י"ג ט"א ד"ה יום] ויד דוד [יומא ע"ו. ד"ה שתיה] ואורחות חיים (סימן תרי"ב אות ז) ושדי חמד [אסיפת דינים מערכת יום הכיפורים סימן ג' אות ז דף אלף תל"ב ט"ג].

ובתוס' ברכות (ח: ד"ה כאילו) הקשו הא כתיב בפרשת בא (י"ב, י"ח) בארבעה עשר יום לחודש בערב תאכלו מצות והוא ערב של ט"ו, והכי נמי נימא ערב של עשירי.

וי"ל עפ"י מה שכתב בפנים יפות [נח דף כ"ו ט"ב ד"ה יום] והמקנה [קידושין ל"ז: בתוד"ה ממחרת] דאיך שמרו האבות שבת, הא בן נח ששבת חייב מיתה [סנהדרין ג"ט.]. ותירץ דבבן נח הלילה הולך אחר היום ובישראל להיפך, ועשה מלאכה ביום שישי וגם במוצאי שבת, וממה נפשך אי דינם כישראל שבתו לילה ויום ואי כבן נח חיללו שבת דלא שבתו לילה ויום, ועיין פרדס יוסף נח [דף קפ"ב ד"ה והנה].

וראיה לדבריו דבסוכה (מ"ב.) וערכין (ב:) קטן
 היודע לנענע חייב כלולב להתעטף חייב
 בציצית, היודע לשמור תפילין אביו לוקח לו
 תפילין, והמפרשים דחקו מדוע בתפילין נקט
 אביו לוקח לו תפילין. ועיין תוס' ערכין (שם ד"ה
 אביו) דגבי ציצית לא אמר לוקח לו אביו
 דמסתמא יש לו טלית, וכלולב נמי יכול לצאת
 כלולב של אביו עכ"ל.

וקשה דבתפילין נמי יכול לצאת בשל אביו,
 ועיין מעדני יו"ט על רא"ש הלכות ציצית
 [סימן כ אות נ] וטורי זהב (או"ח סימן תרנ"ז סק"א)
 בשם רש"ל. ולהאבני נזר אתי שפיר, דאם יניח
 תפילין של אביו יצטרך לשנות הקשר, ובכהאי
 גוונא שניהם לא יוכלו לצאת ידי חובתם.

ואתי שפיר נמי מה שהקשה במנחת חינוך במוסך
 השבת [סימן כ"א אות ב] על שבת (קל"א.) אם
 צייץ בשבת חייב דבידו להפקיר הטלית ואין צריך
 לחילול שבת, והקשה דחילול שבת הקשירה,
 ובלאו הכי למה צריך לחילול שבת דהוי ליה
 לעשות הקשר על מנת להתיר ואם יעשה של קיימא
 חילול שבת בחינם, ולמה צריך טעם דבידו
 להפקיר, ועיין תשובות ר' עקיבא איגר [בהשמטות
 לסימן קכ"א] ובהגדה ריח דודאים (בפתיחה אות ה).

ולפי מה שכתבתי אתי שפיר, די"ל דקשר של
 ציצית יש לו דין קשר של תפילין, דבמנחות
 (ל"ט.) גבי ציצית קשר עליון דאורייתא פירש רש"י
 [ד"ה קשר] הלכה למשה מסיני, וכן כתב בסנהדרין
 [פ"ח: ד"ה קשר], וא"כ צריך בציצית קשר של קיימא
 כתפילין, ובמרדכי (בהלכות קטנות סימן תתק"מ)
 בענין קשר של ציצית שרבינו תם עשה, והקשה

אסור להכניסן בשבת דצריכין קשירה, ולמה לא
 יקשור דלרבינו אליהו הוי קשר שאינו של קיימא
 דצריך להתיר בכל יום, ועיין תוס' (שם) וריטב"א
 (שם ד"ה ופרכינן).

וי"ל דאיש כזה יתנהג כרבינו אליהו שבכל יום
 יעשה קשר ובשבת יקח התפילין ויעשה
 קשר, (ובאורח חיים (סימן ש"ח ס"ד) דבתפילין לא
 שייך מוקצה ובפרט כשיש צורך וכמו שכתב
 הפרי מגדים שם [משבצות זהב סק"ג ואשל אברהם
 סק"א]) ואמרינן ממה נפשך אם ישראל לא חילל
 שבת בקשירה דלא הוי של קיימא, ואם הוא
 עכו"ם הרי חילל שבת ע"י קשירה דהוי קשר של
 קיימא, דלא שייך לומר למחר יצטרך לקשור
 מחדש דאינו מחוייב בתפילין ולא יצטרך
 לקושרם כלל.

ובשו"ת אבני נזר (ח"א או"ח סימן קפ"ג) הביא
 הגהות מרדכי [חולין פ"א אות תשל"ז]
 דראיית רבינו תם אינו ראייה, די"ל אע"ג דלאו
 קשר אסור לקושרו בשבת דרחמנא קריה קשר,
 וכסוכה (כ"א:) רחמנא קרי אוהל (וכן כתב בטעם
 המלך [פ"ד מתפילין ה"י] דרבינו אליהו סובר אף
 שהוא קשר שאינו של קיימא, מכל מקום כיון
 דהוי קשר לתפילין הוי נמי קשר לענין שבת),
 וא"כ לדידן דלא קיימא לן כרבינו אליהו אינו
 יוצא בתפילין אלא בקשר של קיימא כמו בשבת,
 דאין לומר דרחמנא קריה קשר אף דאינו של
 קיימא דמנא לן הא, והני דלקחו תפילין של
 אחרים ומשנים קשר למידת ראשם לא שפיר
 עבדו, דהבעלים ישנו אחר כך הקשר לפי מידת
 ראשם, נמצא ראשון לא הוי של קיימא ולא יצא
 ידי חובה, ומצוה לפרסם הדבר, עכ"ל.

מסורת הש"ם עם הוספות

א [נכנסת דף נט:]; **ב** [נדרים לח:]; ועיין תוספות מנחות צט: ד"ה מלמד, **ג** עיין תוספות מנחות לג. ד"ה הא דעבידא, **ד** [וימלא מג. וס"נ], **ה** כלים פ"ד מ"ג (1) מנחות מא: (עיי"ש ברש"י), **ו** דף יג:, **ז** [נכנסת יח:]; **ח** ורשב"י כנר בב"מ כט:, **ט** מנחות מא:, **י** מ"ס ראשון דפסס.

הגהות הב"ח

א (6) גמ' עשין לספריהם: **ב** (9) שם לא מהן חזי טפס אצבע לכותל זה ואצבע לכותל זה כ"ל ומינה ומחלה נמחק ב' פעמים: **ג** שם מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה וגו' ולכ"ו: **ד** שם מלך היה מונח ולא: **ה** רש"י ד"ה דילמא וכי' ד' מאה ספרי תורות לא כתב דאין פנאי ללמד אחד לכתוב כולי האי הס"ד: **ו** תוס' ד"ה אלצע וכו' מקשה שנים עשר ב"ב היכי יתני:

תורה אור השלם

א תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב: [דברים לג, ד]

ב אין בארון רק שני לחות האבנים אשר הניח שם משה בהרב אשר פרת יי עם בני ישראל בצאתם מארץ מצרים: [מלכים א ה, ט]

ג אפריון עשה לו הקלף שלמה מעצי הקנזו: עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרָקְבו ארְגָּמן תוכו רצוף אהבה מִבְּנוֹת ירושלים:

[שיר השירים ג, יז-י]

ד וקִלְחָתָם אֶת אֲרוֹן יי וְנִתְּתָם אֹתוֹ אֶל הָעֶגְלָה וְאֶת קְלִי הַזֶּהָב אֲשֶׁר הִשְׁבַּתְם לִי אֲשֶׁם תְּשִׁימוּ בָּרָגְמוֹ מִצִּדּוֹ וְשַׁלַּחְתֶּם אֹתוֹ וְהָלַךְ:

[שמואל א ה, ח]

ה לָקַח אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשָׁמַתָּם אֹתוֹ מִצִּד אֲרוֹן בְּרִית יי אֲלֵהֶם וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד: [דברים לא, כו]

ליקוטי רש"י

גוי"ל. מעובד בעפפס [שבת עט:].

הגהות וצינונים

א גירסת הרא"ש והר"ש לַתְּחִלָּתָן (רש"ש): **ב** ג"א אֲוֹכְלוֹת (גליין): **ג** צ"ל השירה [גליין], כ"ה שם בפסוק כב, אבל בפסוק ט שם תכ"כ "התורה", ובתנא קמיה (בית יצחק): **ד** [אין ורק] (גליין), בכל הדפוס: ליתא ד' תיבות "אין מיעוט אחר מיעוט" ומה"ד אכ"ן ורקין **שני מיעוטי**, וכן"ה בכמה דפוס, ובדפוסים המאוחרים הוסיפו ושבוש, וכן שבשו במהרש"ל והדפיסו "אכין ורקין" שני מיעוטי [הגהות דק"ס אות ה:]; **ה** בַּמִּדֶּת רַחֲבָן (דפוס): **ו** [בשבת עט ע"ב ד"ה קלף כתבו דבלשון יין] (גליין): **ז** [ובסיפא כן גרסי" "ומחצה" (רש"ש): **ח** שם איתא "חוטא כל יקריב" קאמרין, ותוספות מעתיק הכוונה כדי להשוות לזה עמודים (דבש תמר):

עמודים אבל שאר ספרים היו נגללין הכל על עמוד אחד ואמטו להכי צריך להניח כדי היקף כדאמרן. ולא אורכו יותר על הקיפו שכשמושכן אותו בחוט של משיחה לאורכו של דף ומקיפין מן אותו חוט היקף הספר תורה שיהא שרים במדה. בגויל ו' **טפחים** אורך הדף שכן למד מגויל. אבל מן קלף לא אמר לפיכך אמר איני יודע. ולא איתרמי ליה שיהא אורכו שוה להקיפו. יהבי ביה עינייהו קינאו (אדון) בו שכן כיון. תורה צוה לנו כתב דדומה עליו חגמא. ורמיניהו מקשה על מאי דאמר שיהא ס"ת הקיפו כאורכו. ואורן שעשה משה היה דומה כמין חיבה שאין לה כיסוי שבכפרת היה מכוסה. באמת בת ו' **טפחים**. ואמתים וחצי אורכו עולין לט"ו טפחי: וכמה לוחות אוגדות בארין. כלומר כמה מחזיקות בארין. ל"ב **טפחי'** שהיו מונחין הלוחות זו בצד זו. ואין ורק תרי מיעוטי לרבות ספר תורה שמונח בארון באותן ב' טפחים נשתיירו ב' טפחים מני טפח לצד כותל זה וטפח לצד כותל זה שכל אותן ב' טפחים משימין ידיהן אחת מיכן ואחת מיכן ומוציאין אותו לחוץ כדי שלא יהא נכנס ויוצא בדוחק: שבו באותו טפח עמודיו של ארון עומדין שנאמר אפריון עשה לו

השוותפין פרק ראשון בבא בתרא

ואם בא לַחֲתוֹךְ חוֹתֵךְ מֵאֵי קֶאֱמֵר. מאי למימרא הכל מודים דאם כל אחד ואחד צפני ענמו טפי עדיף: הכי קאמר. ומתחיל מלמעלה ולא יניח חלק שהרי אם צא לחתוך חותך ונמנא זה ראש הכרך וגנאי הוא לו להיות דף זה משונה מחצירו על חנם: כדי לגוף. קס"ד חד שיעורא יאיבז ליה לתחילתו וסופו: לפפריהן.

לספרי תורה: לא ארכו יותר על הקיפו. לריך ללמנא הכתב לפי עוצי הקלפי' לשגיגמור יהא חוט המקיף את עוציו כמדת ארכו: שיעור ספר תורה בכמה. ארכו מיציעא להו: בגויל. שהוא עב והקיפו גדול לריך ששה טפחים זו היא מדה להיות נגמר צששה טפחים היקף צכתב צינוני: ולא איתרמי ליה. ארכו כהקיפו: איתרמי ליה. ארכו כהקיפו: דילמא תורה צוה לנו משה מורשה כתב. ארצע מאות פעמים אצל ארצע מאה (ה) ספרים אין פנאי ללמד אחד לכתוב: שתיב כנגד שתיב. שמי גפנים כנגד שמים וא' יואל זנב צנך קרוי כרס לגבי לחזור עליו מעורכי המלחמה צמסכת סוטה (דף מג:). באמה בת ששה טפחים. ר"מ לטעמיה דלמר (סוטה ה:). כל האמות היו צינוניות: לארכו ש"ל ארון, זו אלל זו: אובלוות. תופסות כך לשון המשנה (מדות פ"ג מ"א) אוכל דדרוס אמה אחת גבי יסוד המונח ואף צלשון מקרא כי יוכלו אתיקס מהנה צספר יחזקאל (מג:). צא מהם טפח. לעוצי הכתלים שהרי מצחון נמדד אמתי' וחזי ארכו: ס"ת. שכתב משה כמו שנלמר וכתוב משה את (התורה⁽²⁾) וגו' (דברים לא): אין [מיעוט אחר מיעוט]. אך⁽⁷⁾ ורק שני מיעוטין הן: שבהן ס"ת מונח. ארכו לרמזו של ארון: פירגסת ארון לארכו. כלומר מלאת כל חללו לארכו ופירשת לרבי מדמו: ששה טפחים. צמדת רמז⁽⁸⁾: כדי שלא יהא ס"ת בו. כלומר לא היה לריך להיות רמזו כל כך אלא צשצל ס"ת המונח אורכו לרומז הארון שלא יהא נכנס ויואל דדחק: ר"י אומר. מדת הארון צלמה של ה' טפחים היתה רבי יהודה לטעמיה דקלמר⁽⁹⁾ אמת כלים צלמה צת חמשה: מונחות לארכו ש"ל ארון. ומטולות על רוחמן ולא על חודן: אצבע לבותל זה. שהטפת ארצע אלצעות ולמאן דגרים אלצע ומחלה צאלצע קטנה קלמר שהטפת ד' צגודל וחמש צאלצע ושש צקטנה⁽¹⁾: שבו עמודים עומדים. צ' עמודי כסף כמין עמודי ספר תורה שוכזים לארכו והלוחות ציניהן שנלמר עמודיו עשה כסף: מונח שם בצדו. של ארון: ועליו ס"ת מונח. ולקמיה פריך מעיקרא היכי הוה מונח:

[דברים לג, ד]

א תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב: [דברים לג, ד]

ב אין בארון רק שני לחות האבנים אשר הניח שם משה בהרב אשר פרת יי עם בני ישראל בצאתם מארץ מצרים: [מלכים א ה, ט]

ג אפריון עשה לו הקלף שלמה מעצי הקנזו: עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרָקְבו ארְגָּמן תוכו רצוף אהבה מִבְּנוֹת ירושלים:

ד וקִלְחָתָם אֶת אֲרוֹן יי וְנִתְּתָם אֹתוֹ אֶל הָעֶגְלָה וְאֶת קְלִי הַזֶּהָב אֲשֶׁר הִשְׁבַּתְם לִי אֲשֶׁם תְּשִׁימוּ בָּרָגְמוֹ מִצִּדּוֹ וְשַׁלַּחְתֶּם אֹתוֹ וְהָלַךְ:

ליקוטי רש"י

א גירסת הרא"ש והר"ש לַתְּחִלָּתָן (רש"ש): **ב** ג"א אֲוֹכְלוֹת (גליין): **ג** צ"ל השירה [גליין], כ"ה שם בפסוק כב, אבל בפסוק ט שם תכ"כ "התורה", ובתנא קמיה (בית יצחק): **ד** [אין ורק] (גליין), בכל הדפוס: ליתא ד' תיבות "אין מיעוט אחר מיעוט" ומה"ד אכ"ן ורקין **שני מיעוטי**, וכן"ה בכמה דפוס, ובדפוסים המאוחרים הוסיפו ושבוש, וכן שבשו במהרש"ל והדפיסו "אכין ורקין" שני מיעוטי [הגהות דק"ס אות ה:]; **ה** בַּמִּדֶּת רַחֲבָן (דפוס): **ו** [בשבת עט ע"ב ד"ה קלף כתבו דבלשון יין] (גליין): **ז** [ובסיפא כן גרסי" "ומחצה" (רש"ש): **ח** שם איתא "חוטא כל יקריב" קאמרין, ותוספות מעתיק הכוונה כדי להשוות לזה עמודים (דבש תמר):

עמודים אבל שאר ספרים היו נגללין הכל על עמוד אחד ואמטו להכי צריך להניח כדי היקף כדאמרן. ולא אורכו יותר על הקיפו שכשמושכן אותו בחוט של משיחה לאורכו של דף ומקיפין מן אותו חוט היקף הספר תורה שיהא שרים במדה. בגויל ו' **טפחים** אורך הדף שכן למד מגויל. אבל מן קלף לא אמר לפיכך אמר איני יודע. ולא איתרמי ליה שיהא אורכו שוה להקיפו. יהבי ביה עינייהו קינאו (אדון) בו שכן כיון. תורה צוה לנו כתב דדומה עליו חגמא. ורמיניהו מקשה על מאי דאמר שיהא ס"ת הקיפו כאורכו. ואורן שעשה משה היה דומה כמין חיבה שאין לה כיסוי שבכפרת היה מכוסה. באמת בת ו' **טפחים**. ואמתים וחצי אורכו עולין לט"ו טפחי: וכמה לוחות אוגדות בארין. כלומר כמה מחזיקות בארין. ל"ב **טפחי'** שהיו מונחין הלוחות זו בצד זו. ואין ורק תרי מיעוטי לרבות ספר תורה שמונח בארון באותן ב' טפחים נשתיירו ב' טפחים מני טפח לצד כותל זה וטפח לצד כותל זה שכל אותן ב' טפחים משימין ידיהן אחת מיכן ואחת מיכן ומוציאין אותו לחוץ כדי שלא יהא נכנס ויוצא בדוחק: שבו באותו טפח עמודיו של ארון עומדין שנאמר אפריון עשה לו

השוותפין פרק ראשון בבא בתרא

ואם בא לַחֲתוֹךְ חוֹתֵךְ מֵאֵי קֶאֱמֵר. מאי למימרא הכל מודים דאם כל אחד ואחד צפני ענמו טפי עדיף: הכי קאמר. ומתחיל מלמעלה ולא יניח חלק שהרי אם צא לחתוך חותך ונמנא זה ראש הכרך וגנאי הוא לו להיות דף זה משונה מחצירו על חנם: כדי לגוף. קס"ד חד שיעורא

יאיבז ליה לתחילתו וסופו: לפפריהן. לספרי תורה: לא ארכו יותר על הקיפו. לריך ללמנא הכתב לפי עוצי הקלפי' לשגיגמור יהא חוט המקיף את עוציו כמדת ארכו: שיעור ספר תורה בכמה. ארכו מיציעא להו: בגויל. שהוא עב והקיפו גדול לריך ששה טפחים זו היא מדה להיות נגמר צששה טפחים היקף צכתב צינוני: ולא איתרמי ליה. ארכו כהקיפו: איתרמי ליה. ארכו כהקיפו: דילמא תורה צוה לנו משה מורשה כתב. ארצע מאות פעמים אצל ארצע מאה (ה) ספרים אין פנאי ללמד אחד לכתוב: שתיב כנגד שתיב. שמי גפנים כנגד שמים וא' יואל זנב צנך קרוי כרס לגבי לחזור עליו מעורכי המלחמה צמסכת סוטה (דף מג:). באמה בת ששה טפחים. ר"מ לטעמיה דלמר (סוטה ה:). כל האמות היו צינוניות: לארכו ש"ל ארון, זו אלל זו: אובלוות. תופסות כך לשון המשנה (מדות פ"ג מ"א) אוכל דדרוס אמה אחת גבי יסוד המונח ואף צלשון מקרא כי יוכלו אתיקס מהנה צספר יחזקאל (מג:). צא מהם טפח. לעוצי הכתלים שהרי מצחון נמדד אמתי' וחזי ארכו: ס"ת. שכתב משה כמו שנלמר וכתוב משה את (התורה⁽²⁾) וגו' (דברים לא): אין [מיעוט אחר מיעוט]. אך⁽⁷⁾ ורק שני מיעוטין הן: שבהן ס"ת מונח. ארכו לרמזו של ארון: פירגסת ארון לארכו. כלומר מלאת כל חללו לארכו ופירשת לרבי מדמו: ששה טפחים. צמדת רמז⁽⁸⁾: כדי שלא יהא ס"ת בו. כלומר לא היה לריך להיות רמזו כל כך אלא צשצל ס"ת המונח אורכו לרומז הארון שלא יהא נכנס ויואל דדחק: ר"י אומר. מדת הארון צלמה של ה' טפחים היתה רבי יהודה לטעמיה דקלמר⁽⁹⁾ אמת כלים צלמה צת חמשה: מונחות לארכו ש"ל ארון. ומטולות על רוחמן ולא על חודן: אצבע לבותל זה. שהטפת ארצע אלצעות ולמאן דגרים אלצע ומחלה צאלצע קטנה קלמר שהטפת ד' צגודל וחמש צאלצע ושש צקטנה⁽¹⁾: שבו עמודים עומדים. צ' עמודי כסף כמין עמודי ספר תורה שוכזים לארכו והלוחות ציניהן שנלמר עמודיו עשה כסף: מונח שם בצדו. של ארון: ועליו ס"ת מונח. ולקמיה פריך מעיקרא היכי הוה מונח:

א תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב: [דברים לג, ד]

ב אין בארון רק שני לחות האבנים אשר הניח שם משה בהרב אשר פרת יי עם בני ישראל בצאתם מארץ מצרים: [מלכים א ה, ט]

ג אפריון עשה לו הקלף שלמה מעצי הקנזו: עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרָקְבו ארְגָּמן תוכו רצוף אהבה מִבְּנוֹת ירושלים:

ד וקִלְחָתָם אֶת אֲרוֹן יי וְנִתְּתָם אֹתוֹ אֶל הָעֶגְלָה וְאֶת קְלִי הַזֶּהָב אֲשֶׁר הִשְׁבַּתְם לִי אֲשֶׁם תְּשִׁימוּ בָּרָגְמוֹ מִצִּדּוֹ וְשַׁלַּחְתֶּם אֹתוֹ וְהָלַךְ:

ה רש"י ד"ה דילמא וכי' ד' מאה ספרי תורות לא כתב דאין פנאי ללמד אחד לכתוב כולי האי הס"ד: **ו** תוס' ד"ה אלצע וכו' מקשה שנים עשר ב"ב היכי יתני:

א תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב: [דברים לג, ד]

ב אין בארון רק שני לחות האבנים אשר הניח שם משה בהרב אשר פרת יי עם בני ישראל בצאתם מארץ מצרים: [מלכים א ה, ט]

ג אפריון עשה לו הקלף שלמה מעצי הקנזו: עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרָקְבו ארְגָּמן תוכו רצוף אהבה מִבְּנוֹת ירושלים:

ד וקִלְחָתָם אֶת אֲרוֹן יי וְנִתְּתָם אֹתוֹ אֶל הָעֶגְלָה וְאֶת קְלִי הַזֶּהָב אֲשֶׁר הִשְׁבַּתְם לִי אֲשֶׁם תְּשִׁימוּ בָּרָגְמוֹ מִצִּדּוֹ וְשַׁלַּחְתֶּם אֹתוֹ וְהָלַךְ:

השוותפין פרק ראשון בבא בתרא

ואם בא לַחֲתוֹךְ חוֹתֵךְ מֵאֵי קֶאֱמֵר. מאי למימרא הכל מודים דאם כל אחד ואחד צפני ענמו טפי עדיף: הכי קאמר. ומתחיל מלמעלה ולא יניח חלק שהרי אם צא לחתוך חותך ונמנא זה ראש הכרך וגנאי הוא לו להיות דף זה משונה מחצירו על חנם: כדי לגוף. קס"ד חד שיעורא

יאיבז ליה לתחילתו וסופו: לפפריהן. לספרי תורה: לא ארכו יותר על הקיפו. לריך ללמנא הכתב לפי עוצי הקלפי' לשגיגמור יהא חוט המקיף את עוציו כמדת ארכו: שיעור ספר תורה בכמה. ארכו מיציעא להו: בגויל. שהוא עב והקיפו גדול לריך ששה טפחים זו היא מדה להיות נגמר צששה טפחים היקף צכתב צינוני: ולא איתרמי ליה. ארכו כהקיפו: איתרמי ליה. ארכו כהקיפו: דילמא תורה צוה לנו משה מורשה כתב. ארצע מאות פעמים אצל ארצע מאה (ה) ספרים אין פנאי ללמד אחד לכתוב: שתיב כנגד שתיב. שמי גפנים כנגד שמים וא' יואל זנב צנך קרוי כרס לגבי לחזור עליו מעורכי המלחמה צמסכת סוטה (דף מג:). באמה בת ששה טפחים. ר"מ לטעמיה דלמר (סוטה ה:). כל האמות היו צינוניות: לארכו ש"ל ארון, זו אלל זו: אובלוות. תופסות כך לשון המשנה (מדות פ"ג מ"א) אוכל דדרוס אמה אחת גבי יסוד המונח ואף צלשון מקרא כי יוכלו אתיקס מהנה צספר יחזקאל (מג:). צא מהם טפח. לעוצי הכתלים שהרי מצחון נמדד אמתי' וחזי ארכו: ס"ת. שכתב משה כמו שנלמר וכתוב משה את (התורה⁽²⁾) וגו' (דברים לא): אין [מיעוט אחר מיעוט]. אך⁽⁷⁾ ורק שני מיעוטין הן: שבהן ס"ת מונח. ארכו לרמזו של ארון: פירגסת ארון לארכו. כלומר מלאת כל חללו לארכו ופירשת לרבי מדמו: ששה טפחים. צמדת רמז⁽⁸⁾: כדי שלא יהא ס"ת בו. כלומר לא היה לריך להיות רמזו כל כך אלא צשצל ס"ת המונח אורכו לרומז הארון שלא יהא נכנס ויואל דדחק: ר"י אומר. מדת הארון צלמה של ה' טפחים היתה רבי יהודה לטעמיה דקלמר⁽⁹⁾ אמת כלים צלמה צת חמשה: מונחות לארכו ש"ל ארון. ומטולות על רוחמן ולא על חודן: אצבע לבותל זה. שהטפת ארצע אלצעות ולמאן דגרים אלצע ומחלה צאלצע קטנה קלמר שהטפת ד' צגודל וחמש צאלצע ושש צקטנה⁽¹⁾: שבו עמודים עומדים. צ' עמודי כסף כמין עמודי ספר תורה שוכזים לארכו והלוחות ציניהן שנלמר עמודיו עשה כסף: מונח שם בצדו. של ארון: ועליו ס"ת מונח. ולקמיה פריך מעיקרא היכי הוה מונח:

א תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב: [דברים לג, ד]

ב אין בארון רק שני לחות האבנים אשר הניח שם משה בהרב אשר פרת יי עם בני ישראל בצאתם מארץ מצרים: [מלכים א ה, ט]

ג אפריון עשה לו הקלף שלמה מעצי הקנזו: עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרָקְבו ארְגָּמן תוכו רצוף אהבה מִבְּנוֹת ירושלים:

ד וקִלְחָתָם אֶת אֲרוֹן יי וְנִתְּתָם אֹתוֹ אֶל הָעֶגְלָה וְאֶת קְלִי הַזֶּהָב אֲשֶׁר הִשְׁבַּתְם לִי אֲשֶׁם תְּשִׁימוּ בָּרָגְמוֹ מִצִּדּוֹ וְשַׁלַּחְתֶּם אֹתוֹ וְהָלַךְ:

ה רש"י ד"ה דילמא וכי' ד' מאה ספרי תורות לא כתב דאין פנאי ללמד אחד לכתוב כולי האי הס"ד: **ו** תוס' ד"ה אלצע וכו' מקשה שנים עשר ב"ב היכי יתני:

א תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב: [דברים לג, ד]

ב אין בארון רק שני לחות האבנים אשר הניח שם משה בהרב אשר פרת יי עם בני ישראל בצאתם מארץ מצרים: [מלכים א ה, ט]

ג אפריון עשה לו הקלף שלמה מעצי הקנזו: עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרָקְבו ארְגָּמן תוכו רצוף אהבה מִבְּנוֹת ירושלים:

ד וקִלְחָתָם אֶת אֲרוֹן יי וְנִתְּתָם אֹתוֹ אֶל הָעֶגְלָה וְאֶת קְלִי הַזֶּהָב אֲשֶׁר הִשְׁבַּתְם לִי אֲשֶׁם תְּשִׁימוּ בָּרָגְמוֹ מִצִּדּוֹ וְשַׁלַּחְתֶּם אֹתוֹ וְהָלַךְ:

ה רש"י ד"ה דילמא וכי' ד' מאה ספרי תורות לא כתב דאין פנאי ללמד אחד לכתוב כולי האי הס"ד: **ו** תוס' ד"ה אלצע וכו' מקשה שנים עשר ב"ב היכי יתני:

יד. השוואת

שאם בא לַחֲתוֹךְ חוֹתֵךְ מֵאֵי קֶאֱמֵר. תימיה לרשב"א הא אמר לעיל" צשתי כריכות חולקין ופ"ה כגון תורה צנרך אחד ונציאים צנרך א' משמע אצל תורה ונציאים צנרך א' אין חולקין אפי' שניהן רוצים וא"כ היכי אמר הכא דמותך יש לומר דלא היו ציון הספר אלא כשחותך מחמת חלוקה: **בגויל** ששה טפחים בקף בכמה. גויל הוא עור שלא ניתקן כלל אלא שהשירו את השער וכותצין צו צמקוס שער ולהכי קרי ליה גויל שצינו מחוקן כדלמר לעיל (דף ג.) גויל אצינו דלא משפיין ופעמים חותמין אותו לשנים דרך עוציו ואותו שכלפי שער קרוי קלף ואותו שלצד צצר קרוי דוכסוסטוס ולשון דוכסוסטוס היו פירושו מקוס צצר דצלשון מדי⁽¹⁾ קורין לצצר סוסטוס ודוך היינו מקוס כמו ⁽²⁾ דוך פלוני וכותצין על הקלף לצד צצר כדלמר צפ' המוציא (שבת עט: ⁽³⁾) ועל דוכסוסטוס לצד שער וצשניהם צמקוס חתך דשם הוא טווצ לכתוב ושלנו דין קלף יש להם ולא דין דוכסוסטוס ולכן כותצין עליהם תפילין שאין כשרים על דוכסוסטוס אלא על הקלף כדלמר צהמוציא יין (סס):

דילמא **תורה צוה. ולומר ר"ת**

דאומרו פסוק קרוי **תורה** **ד**לומר פסוק קרוי **תורה** **ה**יודע לדבר אצינו מלמדו **תורה** **מא**

תורה **תורה** **וזה** לנו משה:

שלא יהא ספר תורה יוצא ונכנס בשוהא דחוק. וא"ת והלא

לא היו מוציאין אותו מן הארון דהא אסור ליכנס צצית קדש הקדשים וציוס הכפורים לא אשכחן צסדר יומא שהיה מוציאו וי"ל דללוך כדי לתקן שרי ליכנס צצית קדש הקדשים כדלמרנין צעירוצין (דף קה.) והי"י יכולין ליכנס שס כדי לתקן ספר תורה כדי שלא יתעפש ויתקלקל" וגם משחרצ משכן שילה עד צצנה שלמה צית המקדש היו יכולין להוציא מן הארון ולעיינ צו: **אצבע** ומחצה לבותל זה. נראה לר"ת דלא גרס ומחלה אלא אלצע לכותל זה דאי גרס ומחלה חיקשי שנים עשר (1) היכי יתצי דכפרין לקמן אלא אלצע גרס וזוטריה דהויין ששה צטפת⁽²⁾: **שבהן** עמודים עומדין. נראה לר"ת דסימן להעמדת ישראל היה ולא עשאוס של זהצ שלא להזכיר מעשה העגל דאין קטיגור נעשה קטיגור וכן אמרינן [צ"ר"ה] (דף כו.) דמשוס הכי לא היה כהן משמש לפני ולפנים צויה"כ צצגדי זהצ משוס דאין קטיגור נעשה קטיגור והתם פריך והא הוה ארון שהיה של זהצ והיה לפניס ומשני מכפר⁽³⁾ קלמרני' והני עמודים נמי היו כמו מכפר שהם עשויס סימן להעמדת ישראל והוא שיקד הפייט⁽⁴⁾ תצנית אות יוסף עמודיו עשה כסף צשצל תצנית אות יוסף סימן של יוסף דהיינו עגל דיוסף נקרא שור שנלמר (דברים לג) צכור שורו דער לו לכך עמודיו עשה כסף ולא זהצ שלא להזכיר מעשה העגל:

תרי

הוא מצינו אין בארון רק לרבות שברי

שמונה נביאים ח' ספרים של נביאים. ועושה בראשו של ספר תורה חלק כשיעור לגול עמוד בתחלתו והאי תחלה היו סוף הספר לפי כי בסוף מתחילין לגלגל המגילה ומגלגל והולך עד ראש לפי שכל ספריהם נכתבין כעין מגילה ולא בקנטרסים (והם) והכי נמי מניח מן הקלף חלק בסוף כל הכרך שהוא תחלת הספר כשיעור שיכול לגול את כל ההיקף על אותו חלק כדי שיהא משמש הקלף פנוי לכתבי הקדש: קשיא עמוד דלעיל קתני בראשו כדי לגול עמוד והכא קתני תחלת הספר וסופו כדי לגול עמוד. האי כדי לגול דבארייתא נמי לצדדין קתני כדאמרן דתחלה כדי לגול עמוד ובסוף כדי לגול היקף. רב אשי אמר לעולם לא קתני לצדדין אלא תחלתו וסופו כדי לגול עמוד ובספר תורה מיירי דלאמצעיתיו נגלל על ב' היקפו שכשמושכן אותו בחוט של משיחה לאורכו של דף ומקיפין מן אותו חוט היקף הספר תורה שיהא שרים במדה.

באחר מלמעלה נ"כ שיך להך יג: **שאם** באו לחלוק שיכולין לחתוך ולחלק יפה כבשתי כריכות.

עין משפט

נר מצוה

קבו **א** ממי פ"ו מהל' ס"ת הל' טו סמג עשין דה (טוש"ע סס): **ק**בו **ב** ג ממי פ"ט מהל' ס"ת הלכה צ סמג עשין דה טוש"ע י"ד סי' רעג סעיף א:

קבה ד ממי שס וסמג שס טוש"ע י"ד סי' רעת סעיף ב:

קבב ה ו ז מיי שס פ"ט הלכה א וסמג שס טוש"ע י"ד סי' רעצ סעיף א [וצבז אלפס הלכות ספר תורה דף טו]:

רבינו גרשום

הא דרב נחמן מאי. דאמר לית דינא דגוד. מיפא פת. ובשולי מני תבשיל. ביסחרקי בל"ע שפי. ואתו לקמיה דרבא אחד היה רוצה בשותפות השפחות ואחד לא היה רוצה והא קא טעין ההוא דלא היה רוצה גוד לעצמן הני תרתי שפחות או אנא איגוד ואמר לדור הלכה למעשה לית דינא דגוד או אגוד. דליכא דין חלוקה בהני שפחות דכל חד מינייהו צריך לעבודת של הני תרתי שפחות אלא כדקימי מעיקרא בשותפות לוקמו אלמא לית דינא דגוד כרב נחמן: לעולם אית דינא דגוד ושאני התם גבי הני שפחות ל

דשחטי' לר' זירא צ"ל דלא הוה בעי למימר מר נמי שחטי' לר' זירא וצ"ל משום דהדר אחיי' ע"י תפלתו לא בעי למתלי במזל מאדים. מ"מ לק"מ קושית רבינו אפרים, ד"ל סבירא ליה להרי"ף דשומר מצוה לא ידע דבר רע וע"י מצוה לבסומי לא יארע מכשול, אך היכא דשכיחא הזיקא כגון רבה דהוה במאדים לא מהני הגנת המצוה [כפסחים ח' ע"ב], אבל מי שלא ידע בנפשו שהיא [ב]מזל מאדים א"צ לחוש לזה דאזלינן בתר רובא ושומר פתאים ה' כדאיתא שם במס' שבת ע"ש, ה' שומר ומגין לשומרי מצותיו:

ואחתום בברכת שמחת פורים כנפשם היפה ונפש אוהב נפשם:

משה"ק סופר מפפד"מ

תשובה קצו

שיל"ת, פ"ב יום א' י"ב אלול תקע"ח לפ"ק.

צדיק כתמר יפרח כשושנה, בעור כפתו רעננה, תחל שנה בברכת קדם מעונה, ולא תשכון עליו עננה, ה"ה הרב הגאון המפורסם כערוגת הבושם גן הדסים נ"י ע"ה פ"ה בקש"ת מהו' משה תמר נ"י אב"ד ור"מ דק"ק אוהעלך יעקב משכנותך יישראל:

בקראי שם תמר וענינו מה שצריך לי עיון מאי דפשיטא לחז"ל דדבש דכתיב בשבחי א"י בשבעת מינים שהוא דבש תמרים א, ולא נתחייבו בבכורים כי אם המינים המפורשים ולא זולתם ג. וכבר עוררני רב א' על פי' רש"י דנחמי' קפיטול יו"ד [ל"ו], ולהביא בכורי אדמתינו ובכורי כל פרי כל עץ שפירש"י בכורי כל פרי אילן הם מדברי חכמים, והוא תמוה ולא ידעתי פתר כי אם בעיטור בכורים לר' שמעון משנה יו"ד פ"ג דבכורים ודוחק, על כל פנים מן התורה פשוט וברור שאין בכלל דבש דהאי קרא אלא תמרים. וקשה לי מ"ש מקרא דכל שאור וכל דבש לא תקטירו [ויקרא ב' - י"א] דפירש"י בחומש דכולל כל מיני מתיקה, וכן פסק הרמב"ם בסתימת לשונו רפ"ה מאיסורי מזבח, והמשנה למלך הוציא כן מש"ס שבועות י"ב ע"ב, וא"כ לוקין מן התורה על כל מיני מתיקה, ודוחק

לומר שאני התם דכתיב וכל דבש דההיא אצטריך לרבות עירובו וחצי שיעור [כמנחות נ"ח ע"א עיי"ש], וא"כ מנ"ל דדבש דבכורים הוא דבש תמרים דוקא. ולכאורה אי הך דראשון לארץ ושני לארץ בברכות מ"א ע"ב סברא דאורייתא היא, י"ל מדקדים דבש שהוא שני לארץ שני, לגפן תאנה וכו' ש"מ שהוא דבש תמרים דאינך מיני מתיקה קים להו לרבנן דלא עדיפי מהני, אבל לא נראה לי שיהיה זה סברא דאורייתא כי אם אסמכתא בעלמא, וא"כ נהפוך הוא מדקדים בקרא תאנים ורמונים לדבש (נ"ל) [י"ל] שארי מיני מתיקה קאמר כגון תפוח וכדומה דגריעי מתאנים ורמונים. ואולי י"ל מדכתיב מראשית א"כ לוקחין הראשיות שבכל המינים ואין הכי נמי דבש כולל כל מיני מתיקה אך ראשית הדבש הוא דבש תמרים, וסברא כזו מוכרחת בתוס' פסחים ל"ו ע"ב ד"ה אוציא וכו' כמו שהכריח פני יהושע שם, אלא דעכ"פ היה לנו לברך מעין ג' על כל הפירות:

ולהמתיק הדבר רמז מראשי"ת תמן תמר אי"ש דוכרא ונוקבא, ראשון לארץ עליונה חטה ושיעורה אישים עליונים וראשון לארץ התחתונה זית שמן הטו"ב ושני' לו דב"ש תמר נוקבא, אלא שלא הזכיר אלא התוך דבש ולא הקליפה משום דעשו' להשתנות, כשהיא שפטה את ישראל נעשה במקום תומר דברה העוקצת הנ"ל ולא יאה יוהרא לנשי כאמרה לא תהי' תפארתך ועיין מס' מגילה י"ד ע"ב. ויש לי צער בסידור האר"י בביעור חמץ בגירסת סדורים בכתב אשר לפני, שם נאמר שאור שחמוצו קשה מנוקבא שיעורו בכותבת תמר נוקבא משא"כ חמץ שיעורו בכזית (ואותן שבדפוס לא ראיתי), הנה שנה משנתו כבית שמאי [ביצה ב' ע"א] ובשבוש דשאור בכזית וחמץ בכותבת. והנלע"ד ליישב, דחזינן לבית שמאי ס"ל דקשיותו של שאור יש בכזית ממנו חימוץ קשה השקול נגד כותבת חמץ, וא"כ למאי דקיי"ל כבית הלל זה וזה בכזית, נמצא ממילא שאור כתמר נוקבא וחמץ כזית דכורא כנלע"ד, והנה מראשית חכמת שלמה יצא מתוק דב"ש דע"ה בינ"ה שכ"ל, ואם יש לפר"מ דברים מתוקים אל ימנע טוב:

בולי האי קאמינא כאיסתרא בלגינא, ועתה באתי היות כי מכותלי כתבו אשר הגיעוני מאנשי

(א) עיין ירושלמי ביכורים פ"א ה"ג.

(ב) כמתני' ביכורים פ"א מ"ג, ומנחות פ"ד ע"א.

פני יוכיחני יהלמני צדיק חסד אני אשא ואני אסבול.
ואקוה שיתפיים, ויעלה זכרוני לטובה בתפלתו זכה
ימלט אי נקי:

ועוד רגע אדבר, כי שמות הקודש הם פעולות
אמתיות ממה שראיתי בעיני מאיש מופת
מורי כהן צדק צ"ל, ומה שחז"ל עסקו בס' יצירה
וברא גברא [סנהדרין ס"ה ע"ב], ואמרו ישעי' אמר
שם ובלע בארזא [יבמות מ"ט ע"ב], ואחתופל כתב
שם וקפ"א תהומא [סוכה נ"ג ע"ב ע"ש] הוא שם
מילואו של שם אל, משה רבינו ע"ה הרג למצרי
בשם המפורש, וב"ב י"ד ע"א אמרו ר' אמי כתב
ת' ס"ת ואמר להו דלמא תורה צוה לנו משה כתב,
היה קשה לי הלא מרע"ה כתב י"ב ס"ת ביום א' א',
ואי רב גובריה בזריזות, מ"מ כיון שהוא בטבע
המציאות, אפשר שהוא כתב כל שנותיו ת' ס"ת,
ואם מרע"ה על ידי השבעה כתב, אם כן אפשר
א"כ גם רב אמי ידע זה השם. ואמרת, היינו דקאמר
הש"ס רב אמי לא כתב אלא השם היוצא מר"ת
תורה צוה לנו משה הוא כתב, דהיינו גמטריא קס"ת
כידוע:

ובחי' תורה אמרתי כי מתמורת רל"א שערי אלב"ם
היא הפיכת קללה לברכה בפי בלעם, כי
בחילוף אלף או"ר בעין עו"ר נעשה מאלב"ם בלעם
ונהפוך לו לרועץ בר"ח ל"ך א"ל מקומ"ך, ומ"מ
השאר קללה לזנו"ת א"ל בנו"ת מוא"ב, ומצירוף
שניהם נאמר בכשלונם ואני אקניאם בל"א ע"ם כי
הם קנאוני בל"א א"ל, היינו בהשבעת שרי מעלה
דמתחיל בלא ומסיים בלא או מתחיל בא"ל ומסיים
בא"ל, בפסחים קי"א [ע"א] ואני אקניאם וכו'.
הארכתי בזה לומר שלא יחשדני כי ח"ו יש בלבי
הרהור ח"ו על העוסקים בזה לשמה:

מ"מ צריך אני לעשות לי רב בשני קושי, א'
מאי דקיי"ל בהכ"נ מותר לעשותו בהמ"ד,
דלא כר' יוחנן במגלה כ"ז ע"א, ואיהו יליף ליה
מהגדולות אשר עשה אלישע ואלישע ברחמי עבד,
אולי נימא להלכתא קיי"ל ד' דלא עביד ברחמים
אלא בהשבעה. ותו קשי' לי מנ"ל לרבותינו להתיר
זה, כי בתורה אוסר מכשף ואחז"ל [סנהדרין ס"ז
ע"ב] שמכחיש פמליא של מעלה, ועיין היטב
בלשון רמב"ן פ' שופטים [י"ח ט'], וקרא מסיים
[שם י"ג] תמים תהי', אם כן מנ"ל לחלק בין

ק"ק פאטאק נראה כאילו נאמרו דלטורים לפר"מ
כאילו לבי ח"ו חלוק ממנו, ואחז"ל ברכות ל"א
ע"ב מכאן לנחשד וכו' ולא עוד אלא שצריך לברכו
וכו', וכן אקוה, האמת לא אכחיד כי מרגלא בפומי
כי כל האמור להלכה בש"ע היא תורה נתונה לכל
ישראל בשוה ואין בודד במועדיו, אכן מי שאין לו
אלא תורה אפילו תורה אין לו [עי' יבמות ק"ט
ע"ב] כי זה נעשה מצות אנשים מלומדה ואב לבנים
יודיע, ע"כ כל המתחסד עם קונו ניכר במעלליו מה
שלבבו בודה לשם ה' להזיר נזיר מכל מה אשר ידבנו
לבו ובוזה אין סגנון א' עולה לשנים כי אין לב ב'
בני אדם שוה באהבת ה', ולכן נקראים בני כושיים
משונה במעשיו [כמו"ק ט"ז ע"ב] אך רק משונה
באור"ו אבל תוכו מתאחד עם כל ישראל, ואך לעשות
עדה שלמה כלם יתחסדו במנהג א' לכולם א"כ
היא גופי' נעשה חק לישראל ומצות אנשים וזה אי
אפשר, ולכן ראיתי רבותי הגאון הפלאה ז"ל ומורי
החסיד שבכהונה מהר' נתן אדליר זצ"ל והגאון מהר'
זלמן חסיד ז"ל שלא המשיכו עדה, מעיד אני עלי
שמימי לא שמעתי מפי קדושי ישראל הנ"ל סי'
הזהר יוצא מפי קדשם בשום דרוש, ותלי"ת לא
זזה ידי מתוך ידם ולא חסרתי מהם וכו', ותלי"ת
תלמידיהם אין פרץ וכו' כדבס"פ היה קורא [י"ז
ע"ב], ומ"מ אין א' דומה לחברו, זה הוא מה
שמרגלא בפומי. ועוד אמרתי, כי התפלה בנוסח
ספרדי איננו גנאי ופחיתות לנוסח אשכנזי אשר
התורה מקובלת בידיהם מאבות הראשונים, יעיין
אריכות היעב"ץ בכליא אורב, אך היות כי בעו"ה
נשכחו סתרי הכוונה בצרות ויגונות, ובדור האחרון
העמידה נר מזרחי האר"י זצ"ל וזכו הספרדים שהיה
מבניהם והוא גילה תעלומות בנוסחאות שלהם,
ואילו היינו גם אנחנו זוכים לכיוצא בו היה מבאר
לנו כהנה וכהנה בנוסחאות שלנו, והיות בעו"ה אין
אתנו יודע עד מה, על כן מי שרוצה לכוון והוא
אינו יודע צריך להתפלל בנוסח האר"י, והיות
בעונותי לא זכיתי לא לזה ולא לזה ע"כ בנוסחא
שהורגלתי אחזיק ולא ארפנו כי מה לי הכא ומה
לי התם. [עיין לעיל סי' ט"ו וסי' ט"ז]:

אלו דברים שדברתי מעולם, אבל ח"ו לא יצא
עתק מפי על גברא רבא דכוותי' שכמותו
ירבו בישראל, ואם ח"ו יראה פר"מ שגם במה
שכתבתי לעיל דרך עוצב בי, ינחני בדרך אמת ועל

[שם ע"צ ע"א] עלי שיטת עומדים שמעמידים ליפויכם, ועמ"ש בפלתי סימן מ"ג [סק"ו] גבי ניקב עתה כדינר זהוב ע"ש, וא"כ הוה כותל אלצט.

לרבות ס"ת שמונה צלרון [בציור ענין פלוגת ר"מ ור"י] – טיין דרשות ח"א נ"ד עור א' ד"ה עוד].

עמודיו עשה כסף וכו'. עמ"ש חוס' שכיח הארון זכב והעמודים כסף. וי"ל הכה גבי לוחות פירש"י פי' חש' [שמות ל"א י"ח] שהיתה צחורה בצחינת כלל וא"כ ישראל בצחינת זכר, וצ"י נשא [במדבר ז' א'] ציוס כלות משה להקים את המשכן, פירש"י שכיח ישראל בהקמת המשכן ככלל הכנסת לחופה צחי' נקבה והקצ"ה כחון, וע"כ לפניו מקום רפידתו וחזונו של הקצ"ה ישראל צחי' נקבה ונקבות לא חטאו ע"כ אין הארון קטגור, אבל העמודים עשויים לקרות צמ"ת צחון כפירש"י ד"ה ספר עזרה וכו', ודלא כהחוס' ד"ה שלא וכו', ואז כשקורין צחורה ישראל כזכרים שחטאו בעגל, ע"כ אי היו עמודי זכב היה קטגור חלילה. והיינו דאמר קרא עמודיו עשה כסף, וקשה הא רפידתו הוא הארון הוא זכב וכיון שרפידתו זכב מ"ע עמודיו כסף, ומשני חוכו רלף אכזה מצוות ירושלים שחוכו לפני ולפנים שם הם צחתי צנות ירושלים ולא צחי' זכר, ומרכזו ארגמן קאי נמי אלפני ולפנים מקום מרכזו קדושה המרוחצ ברגמ"ן כידוע.

דף י"ד עמוד ב': תרי צחתי הכי יחי. עמ"ש חוס' א"כ נפיש ליה וכו', תירץ צס' בני יונה ס' רע"ב דהשכונן אינו מכון כמ"ש חוס' עירובין י"ד פ"א [ד"ה והאיכא] משמעתי, ולהל"ל יש לומר העמודים השלימו החסרון וק"ל.

ולמ"ד איז צימי משה היה וכו'. הקשו חוס' הא הא חי חנא ס"ל הכי דברי משה כתב ספר איז. לכאורה י"ל דילמא ס"ל איז לא היה אלא משל [כדלקמן ט"ו ע"א] שכתבו משה ורואי להקדים תהלים דכזה צאמת ולא משל בעלמא ולק"מ קושיית חוס', אלא דעכ"פ למסקנא דרזת פורענות דאית ציח אחרית משא"כ איז מעט שכתבו חוס' ד"ה פורענות, אס כן ע"כ איז הוה ולא רק משל בעלמא. שיצא ממנו דוד שריוכו להקצ"ה וכו'. כבר כתבתי צמקוס אחר קבג שלאחר שנתגיירה קורא לה שם חדש ר"ת שריוכה להקצ"ה ע"י בן צנה דכע"ה, כמו איתיות יתר"ו אחר שנתגייר שהוסיפו לו ויו כמ"ש (רמב"ן) [רש"י] פי' יתרו [י"ח א']. והיינו דאמרה לעממי כי המות יפריד ציני וציניך, פירוש כי אס חסיר מספר נעמי ממספר ריות ישאר מות, והיינו המפריד צינה לצינה קבג*.

דף ט"ו עמוד א': אפשר משה מח וכחצ וימת שם משה אלא עד כאן כתב משה מכאן ואילך כתב יהושע וכו', אלא עד כאן הקצ"ה אומר ומשה אומר וכחצ מכאן ואילך הקצ"ה אומר ומשה כותב צדמע.

אם כן אפשר א"כ גם רב אמי ידע זה השם. ומסיים כפי שכתב כאן. (קבג) עיין דרשות ח"ב, רצ"ח טור ג', ד"ה בה. (קבג) וע"ע תורת משה מהר"ק, סוף פ' במדבר, ד"ה במסכת ברכות.

אחז נתינת טעם הוא זה, ומסיק הכי קאמר ואס צו"ו ומילתא צאפי נפשיה הוא ואין לו המשך עם צבא דמתחיל ומסיים, וכ"כ תו"ט צמחיתין שאפר כירח מוכן הוא כמו ואפר כירח ע"ש ריש מס' בילא [ח' ע"א].

ואמנם לריך לישב פשיטא שמוחר לחתוך דהא עדיף טפי אס אינס מדובקים וכפירש"י ד"ה מאי קאמר. וי"ל דלפי מ"ש רש"א שצחוס' ששמדובקין יחד נשתנו שטוין עמוד (צסופו) [צתחילתו] וכדי היקף (צתחילתו) [צסופו], א"כ יש לעיין בציחחון איך יעשה, אס ישאר כך נמלא נשתנה משארי ספרי קודש הנכתבים צפ"ע שכולם נגללים מאחד כלפי שמע והאי נגלל מתחילתו לסופו, ואי יחקן לו עמוד (צתחילתו) [צסופו] ויתפור לו קלף כדי היקף (צסופו) [צתחילתו], נמלא מה שכיח עד השתא צחון נשתנה לפניו והדפוס שהיו צפנים צאים לחון ואין ראוי לשנות כמ"ש ר"ן בצבת פי' הצונה [ק"ג ע"א ד"ה ירושלמי] צסם ירושלמי [שם ה"ג] צפסוק והקמות את המשכן כמשפטו [שמות כ"ו ל'], וכי יש משפט לקרשים אלא קרש שזכה להנתן צדדו לעולם צדדו וילף מח לכל דבר קדושה שלא ישונה ממשפטו שזכה צו צתחילה. וי"ל דהכא לעולם לא היה משפט קבוע לדפוס, דכשפותח וקורא צו וגולל ממקום למקום פעמים עליונים למטה וחתוונים למעלה לכן ליכא קפידא, מ"מ אין להקשות מאי למימרא דלא פשיטא כולי האי דמוחר לחתוך וא"ש.

רב אחא בר יעקב כתב חד וכו' ונח נפשיה. אולי חשבו שצ"י השצעת שם מזמן לו כך ולא חשבוהו ראוי לשמש צשמות ע"כ יכצו ציח עינייהו ונח נפשיה כדפירש הרע"ב [אבות פ"א מ"ג] על ודאשתמש צחגא חלף ע"ש, וצרמ"א יו"ד סס"י רמ"ו [סעיף כ"א] וצ"ך שם סק"ו.

דילמא חורה צוה לנו משה וכו'. יש לעיין דה"ל למימר פי' ויהי צנסוע כתב שהוא ספר צפני עלמא כדאיחא פי' כל כתבי [שבת קע"ז ע"א], ואפשר משו"ה כתבו חוס' דזה נקרא חורה צברייתא ספ"ג דסוכה. והראצ"ד, הציאו צש"מ, כתב, שכתב ע"י סופרים ד' מאות ס"ת ממש והוא כתב פסוק זה בכל ספר וספר עי"ש. וכן פירש צדרי ינאי נטע ת' כרמי משום ישוב א"י, ואך הוא בעלמא נטע בכל אחד צ' נגד צ' ואחד יולא זצב. ולולי דמסתפינא הוה אמינא ת' ספרי חורה כתב ע"י השצעת המלאך לצוש הצדים אשר ק"ס"ת' הסופר צמתיו [ע"י ציחוקאל ע' צ'], והיינו חורה ליזר לינו משה ר"ת גמטרי' שם קס"ת, ואין להאריך צזה קבג.

טפח חליו לכותל זה וכו' ולר' יהודה אלצט לכותל. וצ"ע איך יחלקו פלוגתא רחוקה למר סגי לכותל צאלצט ולמר צעי צ' אלצטות. וי"ל לכולי עלמא סתם כותל כלי עץ צאלצט, ור"מ ס"ל ג' חרות עשה צללאל א' של עץ צאלצט ושנים של זהב [כיומא ע"צ ע"צ], וכל א' כותלו חלי אלצט וכשכניסם זה לחוך זה ה"ל כותל צ' אלצטות, ור' יהודה ס"ל ארון א' עשה ולפכו צפנים וצחון והליפווי היה דק מאוד כדדרשינן

(קבג) בשו"ת ארי"ה ס' קצ"ו ד"ה ועוד רגע, הקדים מרן לביאורו זה בזה"ל: "היה קשה לי, הלא מרע"ה כתב (י"ב) [י"ג] ס"ת ביום א' [כדבר' ס' ד'], ואי רב גוברי' בוריות, מ"מ כיון שהוא בטבע המציאות אפשר שהוא כתב כל שנותיו ח' ס"ת. ואם מרע"ה על ידי השבעה כתב,

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org עמוד 285

בעבורה צהימים שצין וסת לוסת, זה הוא חזקה דאורייתא
צלי ספק ופקפוק בעולם:

והנה זה איזה שבעות ה' לו שאלה מרב מופלא דק"ק
מוקאטש בענין זה, והשנתי לו באריכות על כן
לויית להעתיק אותה ג, ואחרי עם י"ג הרב מו"ה יחזקאל
אשר אני דורש שומו תעיינו זו הדק היעב, וזה זה שלום
לכם ולכל אשר אחכם:

וה' ירום קרין הגבול למעלה, ותזכה עלות במסילה, אשר
צית אי עולה, ומרוב עירדות אקלר, והקולרים אומרים
יצרכך ה':

משה"ק סופר מפפד"מ

תשובה לו

שיל"ת. פ"ב יום ב' י"ג שבט תקע"ט לפ"ק:

רב שלומים למ"כ תלמידי הרב המופלא הותיק

מו"ה איצק ב"ר רב"ד דק"ק אוהעל יע"א. ושלום

תניין לתלמידי החרוץ המופלא מו"ה שאול ב"ר:

שאול באחת אודות עלונית לקתה בחולי פאר פאכל,
הנה ערם אשר נכנס בפרנות לחוקות להיותו מתיר
אסורים, נקדים רופא חולים לבקש לה עזר ותורפה בעז"ה,
ברפואה בדוקה נמאלת כעת זשכתי עוצה, ואחרי, להחזיר
השבר למקומו על ידי עצמת של שטוח הנעשה ע"י רופא
אנקשע"ר מומחה, וכבר יעלתי כן לאשה אי צק"ק סיקס
ונעשה לה ע"י רופא צעיר קאשווא, ונקתה ומרעב זרע,
וכאן הוא מעשה בכל יום. ונזכרה רפואה זו בשו"ת זכרון
יוסף וגם בנוצ"י [קמא יו"ד סי' ס"ד והגיגה יו"ד סי'
קל"ה] לענין חליצה לעצילה, ומענין זה אי"ל לדבר עד אחר
שיגמור ויתחוב בקרבה כי אין כל העצמות שוות כמוצן:

עד כאן דברתי בלשון חכמים מרפא, אך לדינא לא זו
הדרך להביא ממרחק לחם התורה, ואפילו מעיר
קטנה ואנשים זה מעט אין דרכי להשיב כי אם להרב
מרא דאתרא השואל, ומכ"ש באחר"י דפר"מ שרוי רב
וגאון אומן מופלא כפי הנשמה, אין אחריותם עלי, ובפרט
כפי הנשמה אורייתא ארתחי עלי וקפיד עוצה על דבר
פחות מזה, וצימים המוראים שערנו נכנסתי מן הפיוסים
ולפנים יערכתי לו חגרת בלול קלח בתורה ובהכנעה ופיוס,
ולא ענני דבר לאמור שמעתי דברך, וא"כ אסתגר בקמיתא,
ומה לי לזרה הזאת ואני שלום:

ג) היא התשובה שבשו"ת חת"ס יו"ד סי' קמ"ח, מיום ער"ה, חנוכה
תקס"ח, כחודשים לפני תשובה זו.

ועל דבר שאלה פלא בתוספי הרא"ש, גם צעני יפלא,
אבל יותר נראה להפליא על התוס' [יצמות ע"ג ע"ג
ד"ה אסור] שרלו למילף ק"ו למלקות, הא אין עונשין מהדין ד,
בשלמה בעלמא כל כהאי גוונא ילפין לאיסור, משא"כ הכא
בתרומה עמאלה הכי האיסור מצוה בקרא כדאיתא בש"ס
שם, ולא רלו למילף כי אם למלקות, וזהו תימה הלא אין
מזהירין מן הדין [יצמות כ"ג ע"ג]. ועל כרחק לריך לומר
דסבירא להו שיעת הרמב"ם [ה' מאכלות אסורות פ"ג
ה"א] דכל דאיכא לאו הבא מכלל עשה עונשין מן הדין,
ואתיה שפיר דברי התוס', וא"כ אין להפליא על הרא"ש
אם יחלוק על סברא זו, וזה כוונתו דאי אפשר למילף
מלקות בקל וחומר. ואין הספר אחי לעיין זו אם לשונו
יככים עם דברי:

גם ראיתי בקונטרסו שהקשה מהא דכל מילי דמר עבדי
כרז [שנת כ"ג ע"א], לפע"ד היינו רז לגבי שמואל,
דומיא דהך תלת מתירין מצגד [שם] וכו':

וה"י זה שלום למר ולהורתו הכ"ד ח"י:

משה"ק סופר מפפד"מ

תשובה לה

שיל"ת. פ"ב יום ה' זך שבט, תקס"ח לפ"ק

החיים והשלום וכל טוב לכ' התלמיד הותיק הרב
המופלא מו"ה איצק ב"ר:

הגיעני נועם מכהבך. ועל דבר השאלה, לא ידעתי מקום
הספק צערותא דאתחא דא על ידי דזיקת מהר"ל
ומהר"א, כי פשוט יותר מביעא צכותא דאשה זו י"ג
לה דין אשה שיש לה וסת, כיון שאינה רואה בפחות מעשרים
יום אם כן עד יום עשרים הו"ל יש לה וסת, ובזה לא פליג
אדם מעולם, וגם העו"ב) מודה, אך מיום עשרים עד יום
כ"ה שרגילה לשנות ראייתה באותן הימים, היא נידונית
כאין לה וסת ותליא בפלוגתא הע"ז והש"ך, ואם תראה
להחמיר על עמלה באותן הימים הע"ז, אבל עיקר דזה
כהש"ך כהסכמת כל האחרונים:

ועל דברך בע"ז) — אתה דע לך כי וסתות דרבנן
רצונו לומר להחזיקה באותו היום כודאי רואה זה
הוא מדרבנן, משום דחזקת טהרה מנגדתו, וחזקת רא"י
של היום ההוא לא אלים כל כך משום שחלי בעצמות
ורגיל להשתנות על כן לא מחזקין אותו היום לרא"י ודאית
ומשום הכי אמרינן וסתות לאו דאורייתא, אבל להחזיקה

ד) עיין מכות ה' ע"ב.

א) עיין רמ"א יו"ד סי' קצ"א.

ב) עיין טו"ז יו"ד סי' קפ"ז סק"י.